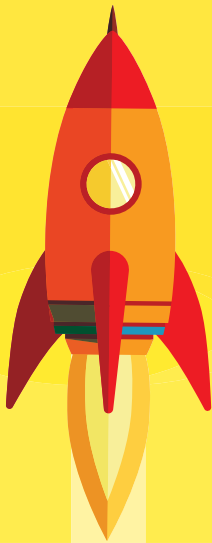

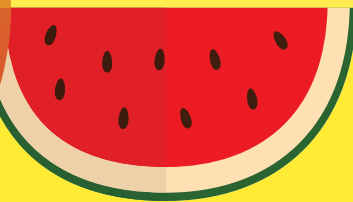
Олена Іщенко, Оксана Кліщ

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

ЧАСТИНА ПЕРША

1
клас

Д Видавництво
ітера

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика Михайла Вербицького

Слова Павла Чубинського

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Олена Іщенко, Оксана Кліщ

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Київ
Літера ЛТД
2024

УДК [501:37.016](075.2)
І-98

Автори: Олена Іщенко, Оксана Кліщ

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.02.2023 № 110)

Підручник безкоштовний.
Надруковано згідно з договором від 14 серпня 2024 року № FY25-08-14-02.
Продаж заборонено.

Підручник створено відповідно до Типової освітньої програми для 1–2 класів
колективу авторів під керівництвом Р. Б. Шияна

Іщенко О. Л.

І-98 Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл.
загал. серед. освіти (у 2-х частинах) : Ч. 1 / О. Л. Іщенко,
О. М. Кліщ. – Київ : Літера ЛТД, 2024. – 112 с.

ISBN 978-966-945-469-0

ISBN 978-966-945-470-6 Ч. 1

УДК [501:37.016](075.2)

Навчальне видання

Іщенко Олена Леонідівна
Кліщ Оксана Михайлівна

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах)
Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

Зображення використовуються згідно з ліцензією Shutterstock / FOTODOM UKRAINE

Відповідальна за видання О. О. Бородіна
О. Галицька, Ю. Сікора, Н. Волошина, Д. Дихно – ілюстрації на с. 3, 6–7, 8–9, 28, 36, 50–51, 92, 108–109

Підп. до друку 14.08.2024. Формат 84x108/16. Ум. друк. арк. 11,76. Обл.-вид. арк. 7,8. Наклад 20 006 пр. Зам.

Видавництво «Літера ЛТД». Україна, 03057, м. Київ, вул. Нестерова, 3, к. 508. E-mail: commerce.litera@gmail.com
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6901 від 10.09.2019 р.

Віддруковано у ТОВ «КОНВІ ПРІНТ».
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 6115, від 29.03.2018
03680, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 12, тел. +38 044 332-84-73

ISBN 978-966-945-469-0
ISBN 978-966-945-470-6 Ч.1

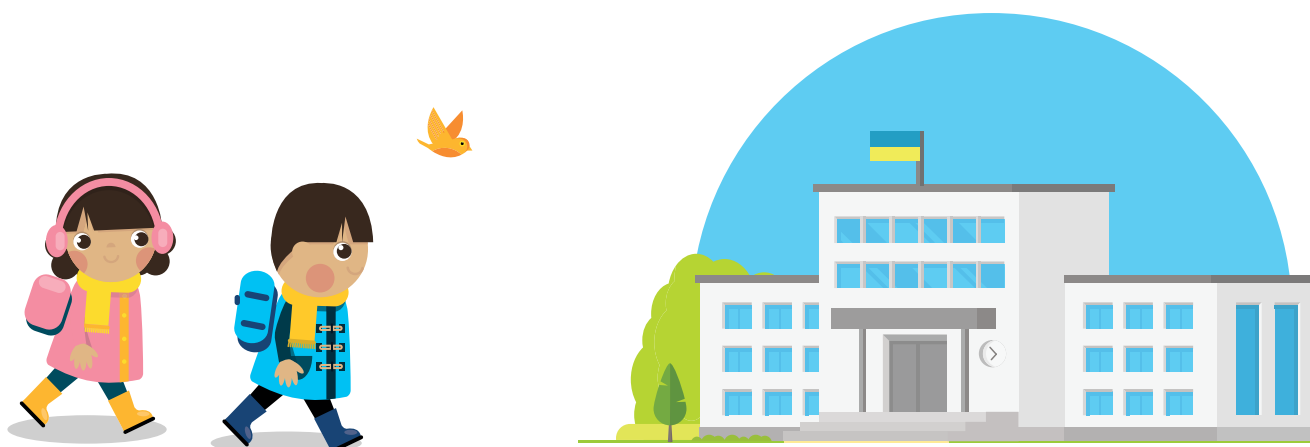
© Іщенко О. Л., Кліщ О. М., 2024
© «Літера ЛТД», 2024

Учися, першокласнику!
Відкрий науки світ.
Хай буде мрійним, радісним
В науку твій політ.

Сміливим будь дослідником
Та честю дорожи.
Шануй батьків та вчителя
І з книгою дружи.

Будь добрим, праці відданим
Та старших поважай.
Навчися мови рідної,
Люби свій рідний край!

Микола Сингаївський

ЯК ПОБУДОВАНО ПІДРУЧНИК

**ТЕМАТИЧНИЙ ПРИНЦИП
ОРГАНІЗАЦІЇ. ТЕМИ
СИНХРОНІЗОВАНО
З ПІДРУЧНИКОМ
«УКРАЇНСЬКА МОВА.
БУКВАР»**

Проблеми
і запитання, що
розглядаються
протягом тижня

■ Тема тижня

■ Слова тижня

Запитання
і завдання, які
читає дорослий

■ Сторінки для повторення
і самооцінювання
наприкінці кожного тижня

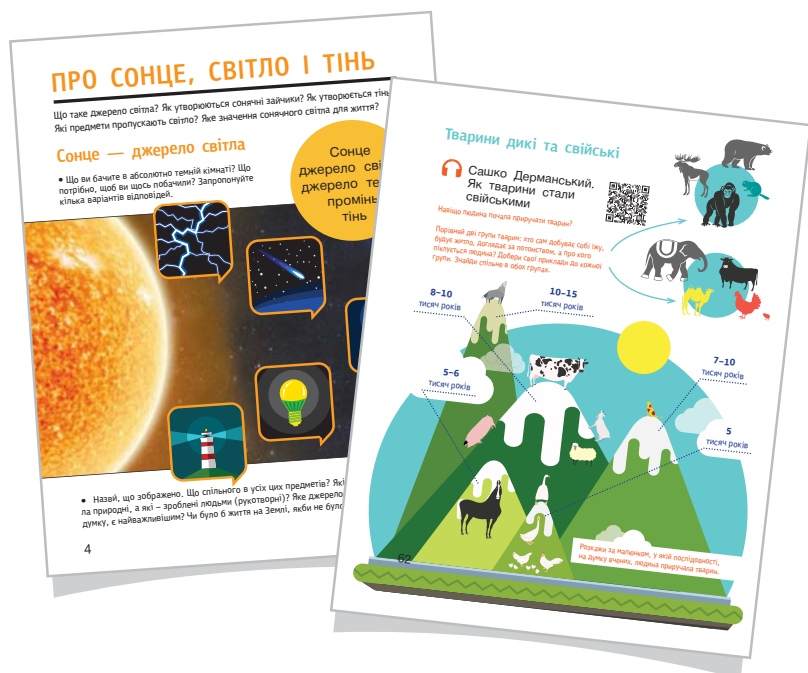

■ Тексти для слухання та обговорення
розвивають природну допитливість
учнів, учать критично і творчо
мислити, допомагають пізнавати
себе і світ

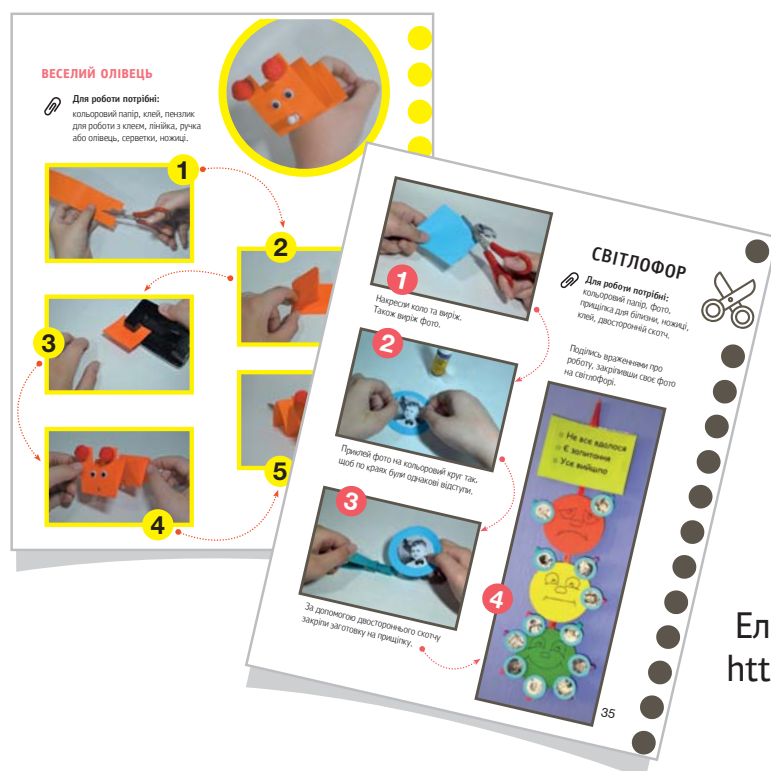

■ Модельні тексти —
зразок для власних
розповідей дітей

ТЕМАТИКА ВІДОБРАЖАЄ ЗМІСТОВІ ЛІНІЇ, ВИЗНАЧЕНІ ДЕРЖАВНИМ СТАНДАРТОМ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Окрема сторінка — покрокові
фотоінструкції для виготовлення
виробу, пов'язаного з темою тижня

■ Навчання через
спостереження, дослі-
дження, спільну працю
та моделювання реальних
життєвих ситуацій

■ Розроблена система
завдань — можливість
використання не лише
в школі, а й для інших
форм навчання

■ Сучасна візуальна
складова: ілюстрації,
схеми, інфографіка

Тексти для слухання

Для вправних читачів

Театралізація — вільна
інсценізація на тему
тексту, прочитаного
вчителем

● Текст, який читає дорослий

Електронний додаток до підручника
<http://iads-1k-2024.e-litera.com.ua/>

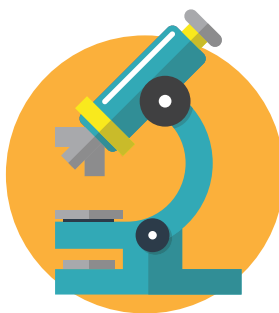
Я ІДУ ДО ШКОЛИ

Що роблять у школі? Як поводитися в школі? Навіщо потрібні правила?
Що покласти в рюкзак та як його носити? Який я? Яка я?
Що у нас спільного, а чим ми відрізняємося?

школа
учні
правила
спільне
і відмінне

Що роблять у школі

• З яким настроєм діти прийшли до школи?
А ти з яким?

Що роблять діти,
зображені на малюнку?

Назви шкільні приміщення.
У яких із них ви вже
побували? Для чого вони?
Як там потрібно
поводитися?

Що роблять дорослі?

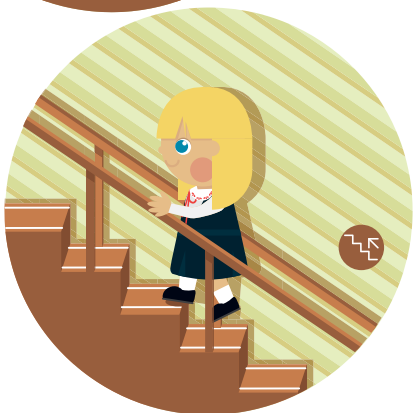
Люди яких професій
допомагають тобі
навчатися в школі?

Знайди позначки
на малюнку. Що на них
зображено? Навіщо
потрібні ці позначки?

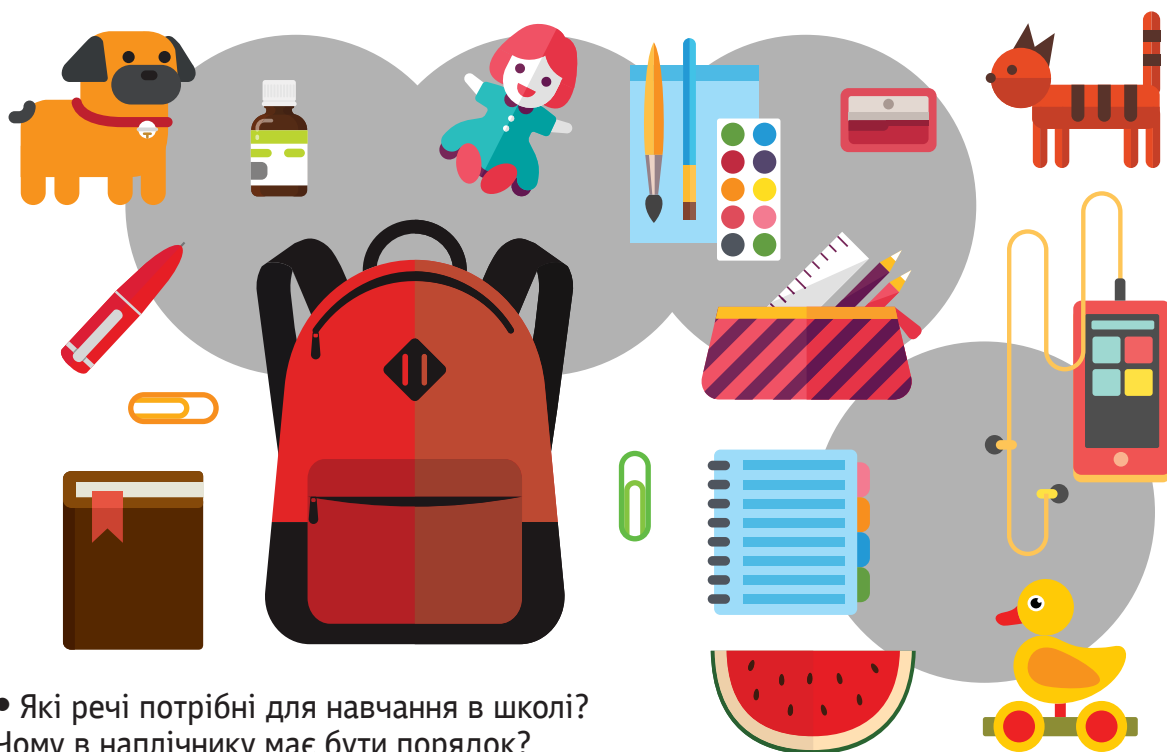
Що ти бачиш праворуч
і ліворуч від школи?

Що ти робитимеш у школі?
Подивись на позначки вгорі
і розкажи.

Як поводитись у школі

- Порівняй пари малюнків. Поведінку яких дітей ти вважаєш правильною? Склади правила поведінки в школі за малюнками. Починай так: «На уроці потрібно...» або «На уроці не можна...». Що буде, якщо не дотримуватися правил поведінки в школі? Чи однакові правила для уроку і перерви?

- Які речі потрібні для навчання в школі?
Чому в наплічнику має бути порядок?
Придумай правила складання наплічника.

Є правила, потрібні для безпеки. А є такі, що допомагають разом гратися і вчитися.

- Скільки дітей ідуть? Скільки стоять? Яких більше?
У кого завеликий наплічник?
Хто з дітей неправильно носить наплічник?
Чому важливо правильно його носити?

Який я? Яка я? Вчимося порівнювати

Порівняти означає знайти спільне і відмінне.

- Кого називаємо однокласниками та однокласницями? Розкажи про свій клас. Скільки в ньому хлопчиків, а скільки — дівчаток? Хто сидить за партою поряд: ліворуч, праворуч, попереду, позаду? Назви їхні імена. Опиши дітей на малюнку: який у них настрій, що люблять, про що мріють. Що в їхніх захопленнях спільного, а що відмінного? Попрацюйте в парі: зробіть малюнок за зразком і розкажіть про себе.

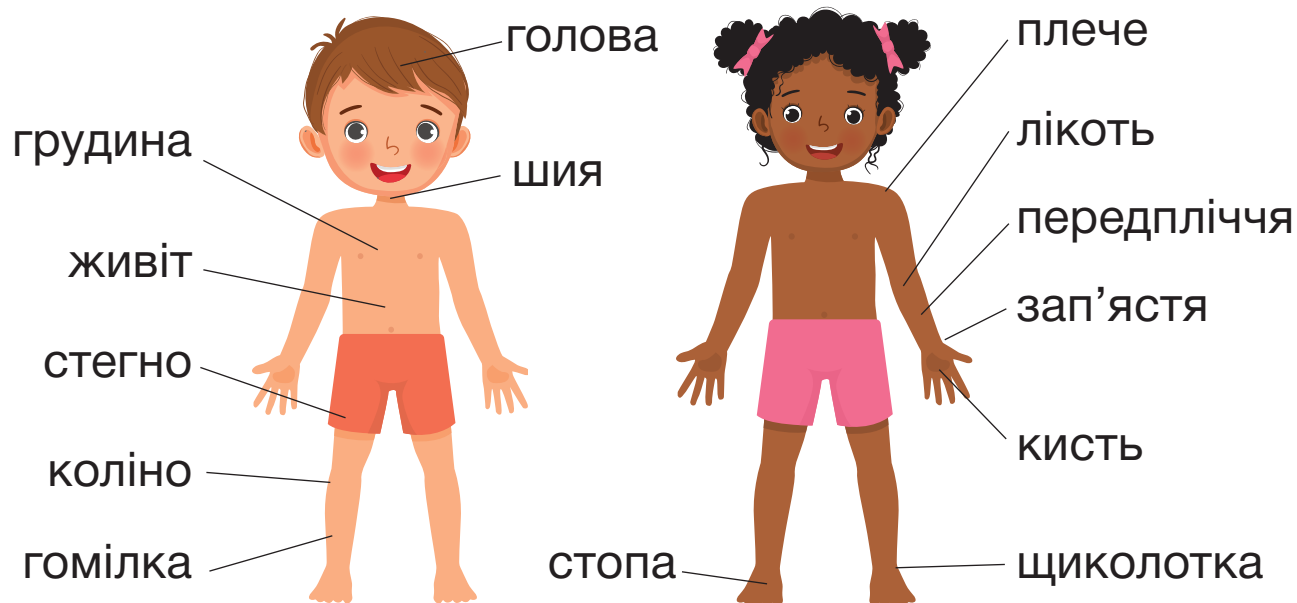
Який я? Яка я? Моє тіло

- У парі порівняйте кисті своїх правих рук. Чи однакові вони?

- Опиши дітей на фото: що в них спільного, чим відрізняються? Подивись на свій клас. Що у вас усіх спільного? Чим ви відрізняєтеся?

У всіх людей однакова будова тіла. Однак кожна людина має свої особливості. Не існує абсолютно однакових людей.

- Пограйтеся в парі: по черзі називайте частину тіла, а партнер має показати її на собі. Вислови припущення: для чого потрібні шия, стопа? Що спільного в роботі ліктя і коліна?

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

1

- Про які правила нагадують ці веселі малюнки?

Я розумію, чому потрібно дотримуватися правил.

2

голова коліно стопа лікоть кисть
щиколотка п'ята ключиця стегно

- Покажи на собі перелічені частини тіла.

Я вмію називати і показувати частини тіла.

3

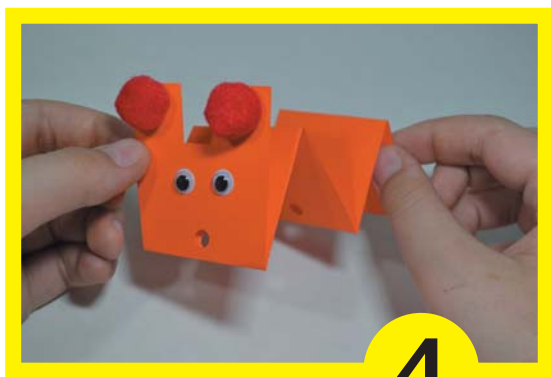
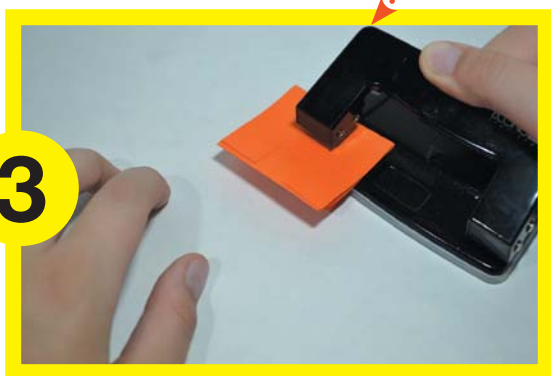
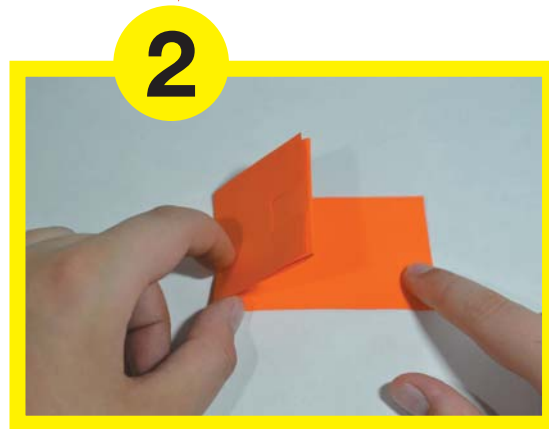
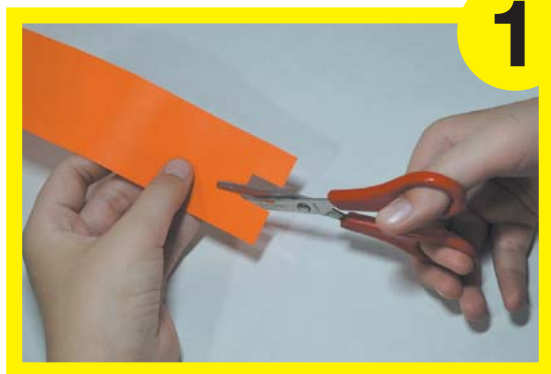
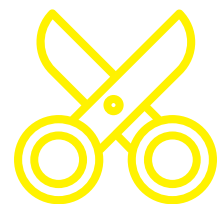
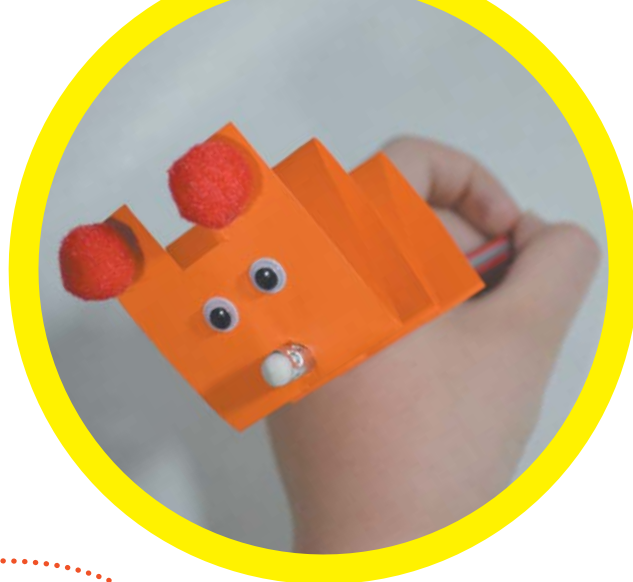

- Порівняй зовнішність і захоплення дітей.

Я можу пояснити, чим люди відрізняються, а що в них спільного.

Веселий олівець

 Для роботи потрібні:
кольоровий папір, клей,
пензлик для роботи з клеєм,
лінійка, ручка або олівець,
серветки, ножиці.

Я ПІЗНАЮ СВІТ

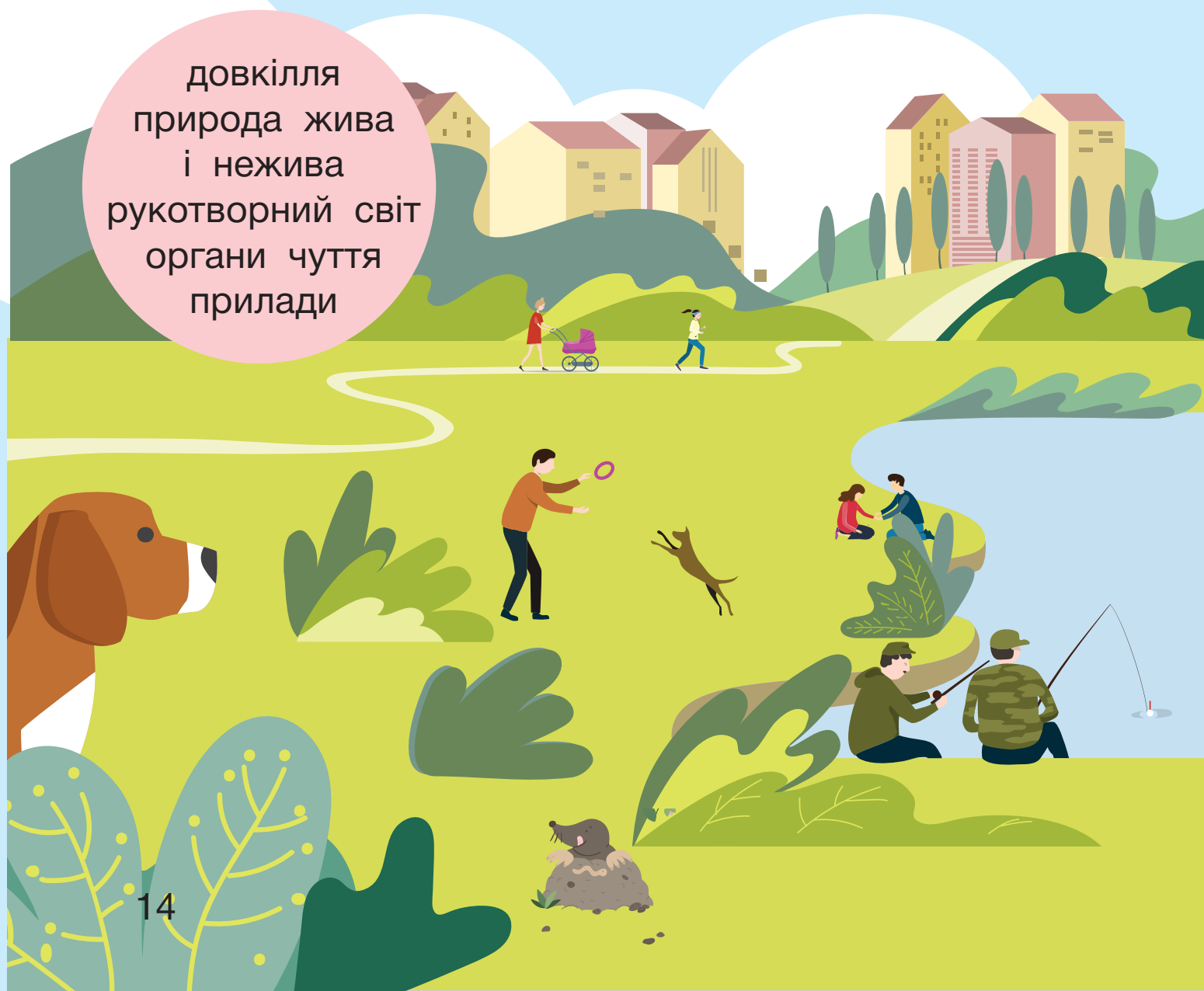
Що таке довкілля? З чого воно складається?

За допомогою яких органів чуття людина пізнає світ?

Які прилади допомагають досліджувати світ?

- Опиши, що ти бачиш на малюнку. Позмагайтеся, хто знайде більше рукотворних (зроблених людьми) об'єктів. Знайди спільне і відмінне в качки та дрона. Що із зображеного належить до живої природи, що — до неживої? Уяви себе серед людей на малюнку: що ти можеш почути? Які з цих звуків належать живій природі, а які — ні?

довкілля
природа жива
і нежива
рукотворний світ
органи чуття
прилади

ДОВКІЛЛЯ

ПРИРОДА

РУКОТВОРНИЙ СВІТ

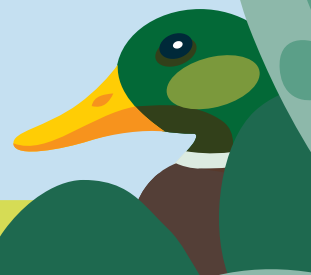
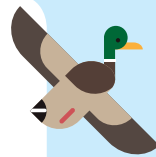
Усе, що зробила
людина

ЖИВА

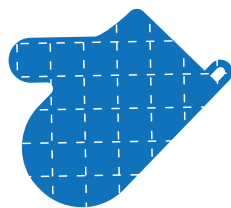
Те, що народжується,
дихає, живиться,
рухається, росте,
розмножується, вмирає.
Тварини і рослини
належать до живої
природи.

НЕЖИВА

Повітря, ґрунт,
вода, Сонце,
Місяць

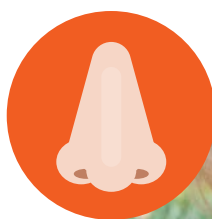

Як людина пізнає світ

Як ми дізнаємося про те, що відбувається довкола? У нас є **5 ОРГАНІВ ЧУТТЯ**, які надсилають сигнали до мозку: очі, вуха, ніс, язик і шкіра по всьому тілу. Усі разом вони допомагають нам спостерігати і пізнавати світ. **ЗІР, СЛУХ, НЮХ, СМАК і ДОТИК** — це наші відчуття.

- Що роблять діти на фотографіях? Що відчувають? За допомогою чого вони пізнають світ? Що саме ми дізнаємося за допомогою очей, вух, носа, язика, шкіри? Як пов'язані з органами чуття зображені предмети синього кольору?

- Назви, що зображено. Який смак у цих страв? Розкажи про свою улюблену страву: який вигляд вона має, який смак, запах? Якою має бути страва, щоб її хотілося їсти?

- Про які звуки нагадують фото? Опиши ці звуки. Які звуки приємні для тебе, а які – ні?

- Чи всіх зображених предметів безпечно торкатися? Наведи приклади чогось, що: має приємний запах; пищить; жовтого кольору; м'яке; шорстке.

Які прилади допомагають досліджувати світ

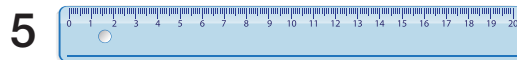
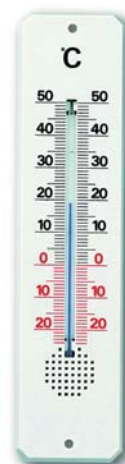
• Для чого призначені ці предмети?
Склади речення за зразком: «За допомогою термометра вимірюють температуру».

У які групи їх можна об'єднати?

Назви прилади, на яких зображено цифри.

Що потрібно для того, щоб:
прочитати дуже дрібний напис;
роздивитися поверхню Місяця;
дізнатися, скільки часу до початку уроку?

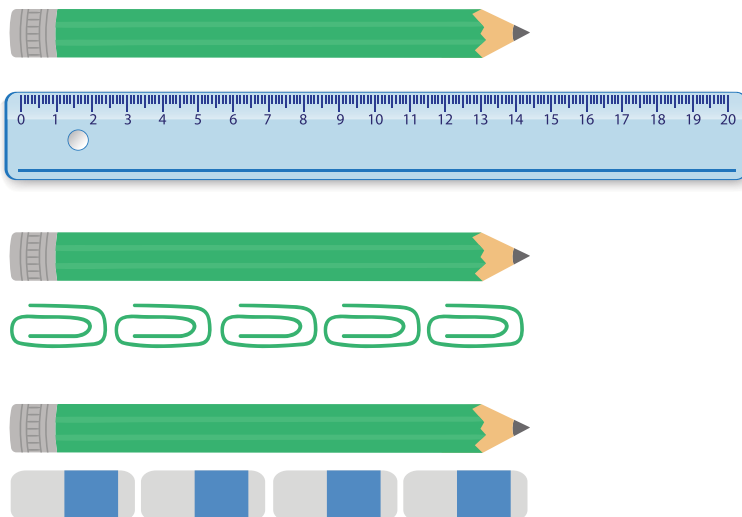
- 1 телескоп
- 2 мікроскоп
- 3 підзорна труба
- 4 лупа
- 5 лінійка
- 6 кантар
- 7 термометр
- 8 годинник
- 9 сантиметр
- 10 підлогові ваги

Часто нам потрібно знати точну температуру, розміри, масу предмета тощо. Щоб визначити їх, люди придумали спеціальні прилади та інструменти.

Для вимірювання також можна використовувати предмети однакового розміру.

- Виміряй довжину і ширину свого підручника в гумках і долонях, а потім за допомогою лінійки.

- Виконайте завдання в групах. Самостійно виберіть потрібні прилади з тих, що запропонує вчитель (лінійка, сантиметр, термометр, кантар, мотузка або стрічка, лупа).

1. Виміряйте масу порожнього і повного портфеля. Порівняйте їх.

2. Виміряйте зріст двох учасників групи. Порівняйте результати.

Якщо чогось не знаєте, не вмієте, обговоріть спочатку в групі і тільки потім питаєте у вчителя чи іншого дорослого.

Яка маса песика в кілограмах? А в кавунах?

- Дізнайся свою масу. Виконуй вимірювання щомісяця до кінця навчального року. Записуй результати. А потім розповіси про свої спостереження.

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

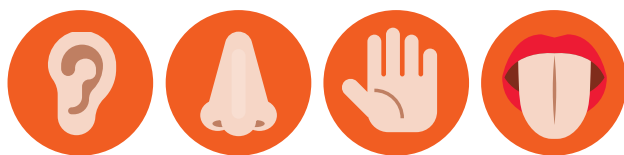
1

- Пригадай, із чого складається доквілля. Знайди зайве в кожному ряду.

Я можу назвати, із чого складається доквілля.

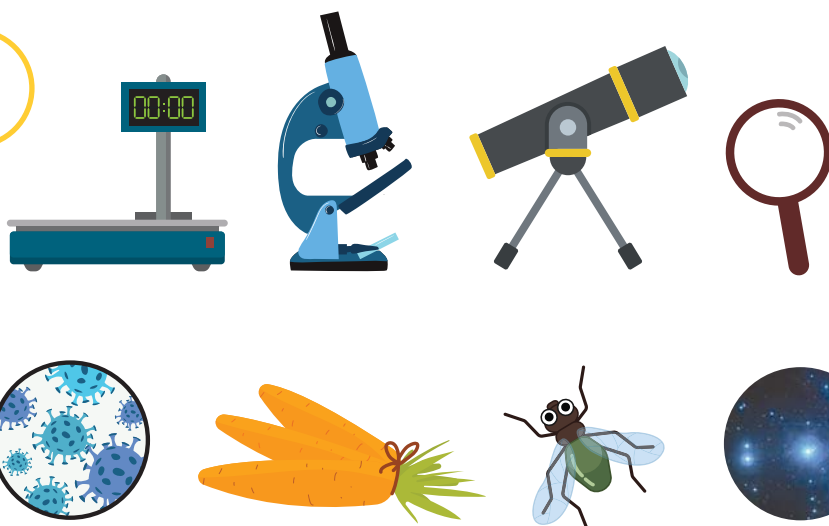
2

- Назви органи чуття та відповідні відчуття. Якого органу чуття бракує?

Я знаю 5 органів чуття людини та 5 відчуттів.

3

- Для чого призначені предмети в першому ряду? Знайди зайвий предмет. Утвори пари з предметів першого і другого ряду.

Я можу пояснити, для чого потрібні деякі прилади.

Гарбуз

Аплікація
з природних матеріалів

Для роботи потрібні:
кольоровий картон
із контурним малюнком,
насіння, клей
ПВА, пензлик для
клею, вологі серветки.

1

2

3

4

МІЙ ВІЛЬНИЙ ЧАС

Як люди проводять вільний час? Чому люди ходять у кіно, театр, музеї? Як там треба поводитися? Як доглядати за кімнатними рослинами?

вільний час
захоплення
хобі
афіша

Навіщо людині хобі

Хлопчик Ох

- Чи цікаво дружити з Охом із вірша Грицька Бойка? Із якими людьми, на твою думку, цікаво дружити?

Є обов'язкові справи — робота, навчання, домашні обов'язки. А є час, вільний від цих обов'язків. Його людина може проводити так, як хоче. Наприклад, займатися улюбленою справою. Хобі — це те, що ми робимо не тому, що це потрібно, а тому, що нам це подобається.

- Про які захоплення розповідають малюнки? Навіщо людям хобі? Розкажи про своє улюблене заняття. Які хобі у твоїх рідних?

Чому люди ходять у кінотеатр і театр?

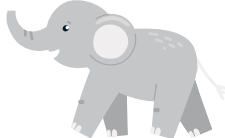
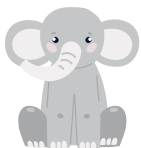
- Чи любиш ти ходити в кіно? Навіщо ходити в кінотеатр, якщо можна подивитися мультфільм або кіно по телевізору чи в комп'ютері?

Кіно переносить нас в інший світ. Там ми радіємо, сумуємо, перемагаємо. Стаємо чарівними істотами, супергероями, феями, воїнами, геніями.

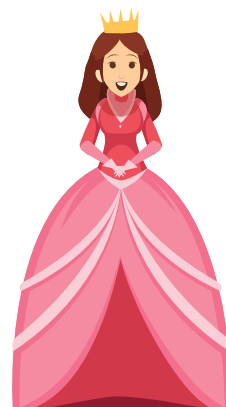
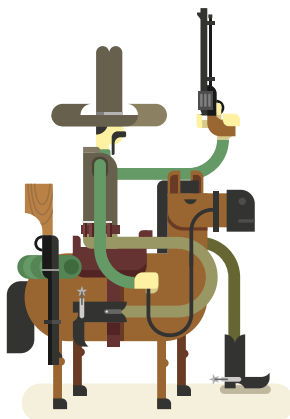
- Прочитай або послухай розповідь про улюбленого героя мультфільму. Намалюй свого улюбленого героя мультфільму або кінофільму і презентуй його. А вдома дізнайся, які мультфільми дивилися твої батьки, бабусі й дідусі.

Петрик П'яточкін – герой з мультфільму «Як Петрик П'яточкін слоників рахував». Він дуже непосидючий і постійно потрапляє в якісь халепи. Якось уві сні він опиняється в Африці і стає вихователем слоненят. Це улюблений мультфільм мого дідуся. Мультфільм старий, але мені все одно подобається.

- Подивись на героїв. Спробуй уявити, хто вони, який у них характер.

- Дізнайся, хто з однокласників був у театрі. Що дивилися? Чи сподобалося? Що спільного в кіно і театру, а чим вони відрізняються?

 Гжеґож Касдепке.
Театр (Переклад з польської Ярослави Івченко)

- Про які правила поведінки в театрі йдеться в оповіданні?

- Про що розповідає афіша?

Як доглядати за кімнатними рослинами

традесканція

плющ

герань

орхідея

монстера

фікус

пальма

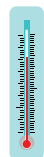

кактус

• Що спільного в рослин кожної групи? Які кімнатні рослини є у твоєму класі чи вдома?

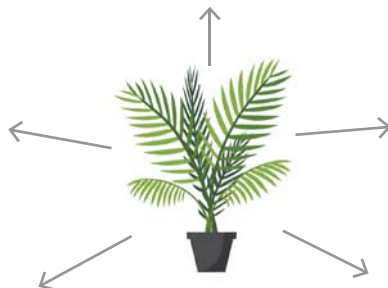

алоє

фікус

Для чого вирощують кімнатні рослини

• Про що нам повідомляють умовні позначення? Що потрібно для догляду за кімнатними рослинами? Відшукай на сторінці і назви.

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

1

- Кому чого не вистачає? Утвори пари. Які хобі в дітей? Яке з цих захоплень тебе зацікавило?

Я можу пояснити, що таке захоплення.

2

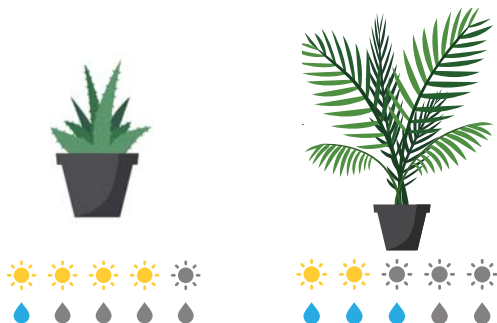
- Поясни, що означають ці знаки. Які з них підходять до правил поведінки в кінотеатрі, які – в театрі, а які стосуються і кіно, і театру?

- Розглянь сцену з вистави. Що відбувається? Кому з героїв ти співчуваєш, ким захоплюєшся, а кого засуджуєш?

Я знаю правила поведінки в кінотеатрі й театрі.

3

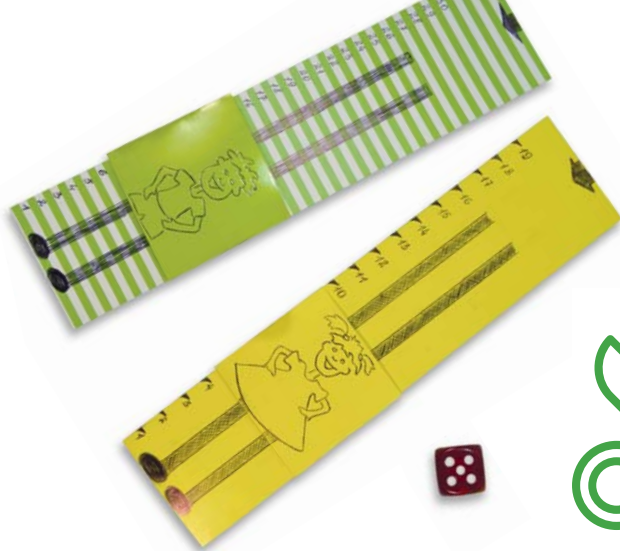
- Назви зображені кімнатні рослини. Як за ними доглядати? Де ти шукатимеш інформацію про догляд за кімнатними рослинами?

Я знаю, як доглядати за кімнатними рослинами.

Гра «Зростайко»

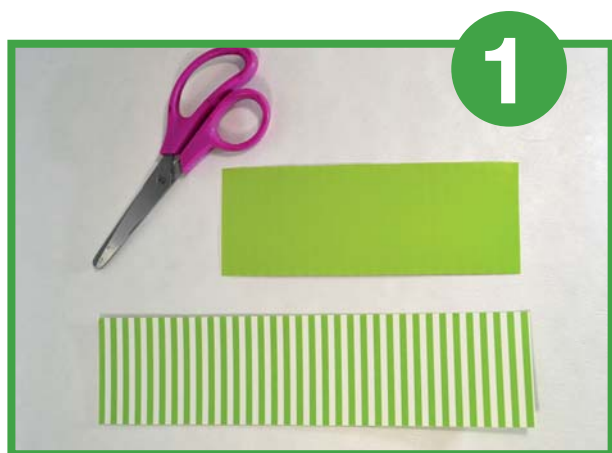
Для роботи потрібні:

картон двох кольорів, клей, пензлик для роботи з клеєм, лінійка, ручка або олівець, серветки.

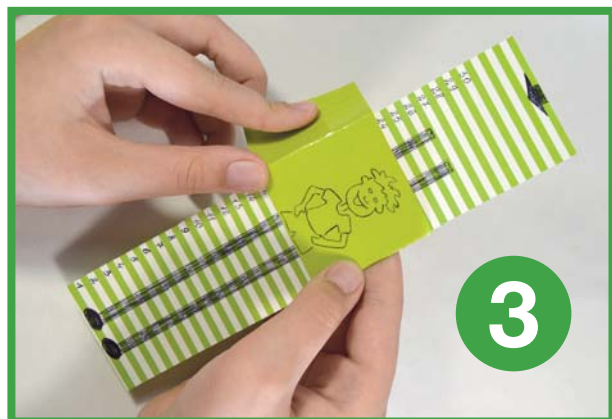

- 1 На картоні накресли два прямокутники. Виріж заготовки.

- 2 Розміть заготовку: нанеси шкалу із цифрами на більшу заготовку.

- 3 Якщо хочеш, задекоруй: намалюй хлопчика або дівчинку чи наклей картинку.

- 4 Зігни меншу заготовку та склей.

Я НА ВУЛИЦІ

Як переходити дорогу? Хто завжди допоможе?

Як поводитися в громадському транспорті?

- Хто такі пішоходи, пасажери і водії?

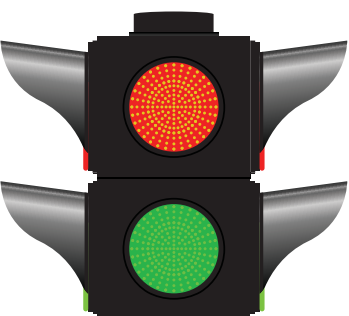
Для чого потрібні дорожні знаки?

Покажи на малюнках проїзну частину, тротуар, велосипедну доріжку, бордюр, пішохідний перехід.

Як поведуться пішоходи на малюнках?

вулиця
безпека
громадський
транспорт

Якщо на переході немає світлофора: зупинись, подивись ліворуч, праворуч і знову ліворуч. Якщо немає машин, переходь.

Як переходити дорогу

Наша «зебра» не проста —
Без копит і без хвоста,
Не гуляє, не біжить,
Серед вулиці лежить,
Щоб дізнались я і ти,
Де дорогу перейти.

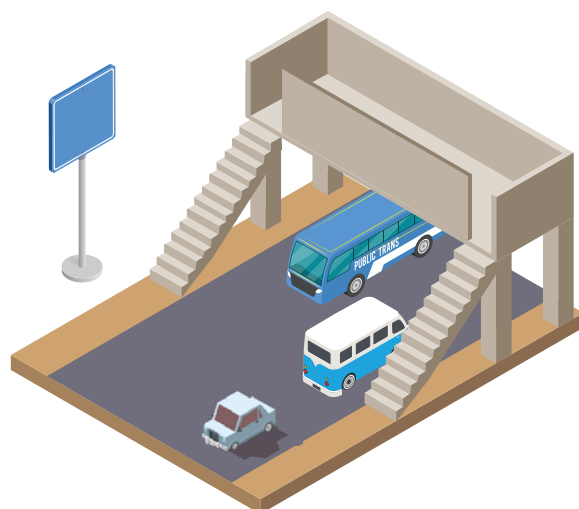
По дорозі йдуть машини,
Небезпечні для людини.
Водії, не слід спішити:
Обережно! Школа! Діти!

Там, де вулиця широка
І машини в два потоки,
Людам важко перейти,
Треба вихід нам знайти.
Під землею є прохід —
Це **підземний перехід**.

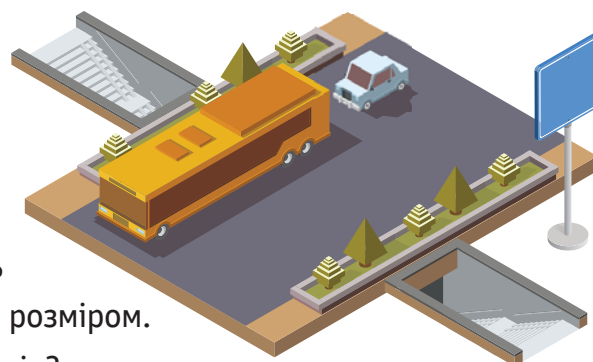
За Вірою Пароноюю

наземний

надземний

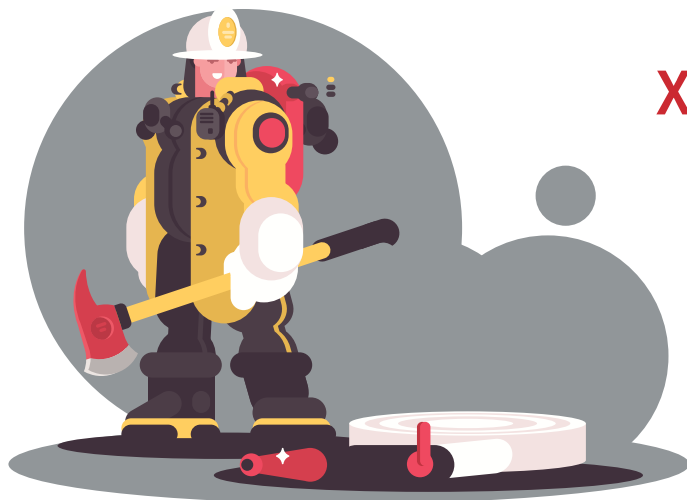
підземний

- Що позначають зображені знаки?
Порівняй їх за формою, кольором і розміром.

Які знаки мають стояти біля переходів?
Який перехід, на твою думку, є найбезпечнішим?

Хто завжди допоможе

101
ПОЖЕЖНА
СЛУЖБА

ЯК ВИКЛИКАТИ
РЯТУВАЛЬНУ СЛУЖБУ

- 1 Набери безкоштовний номер рятувальної служби.
- 2 Розкажи, що сталося.
- 3 Назви адресу.
- 4 Повідом своє прізвище та ім'я.

102
ПОЛІЦІЯ

- Опиши людей і автомобілі. Коли їх викликають? За якими номерами треба телефонувати?

Що роблять працівники поліції, швидкої медичної допомоги, пожежної охорони? Навіщо цим людям форма?

Потренуйтеся в парах викликати рятувальну службу.

103

ШВИДКА ДОПОМОГА

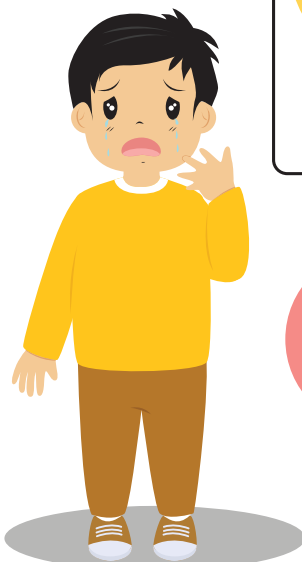
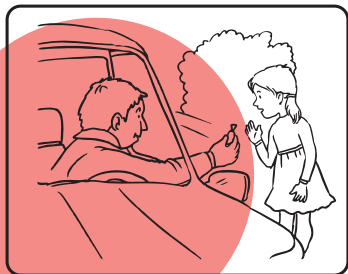

Машини-помічники

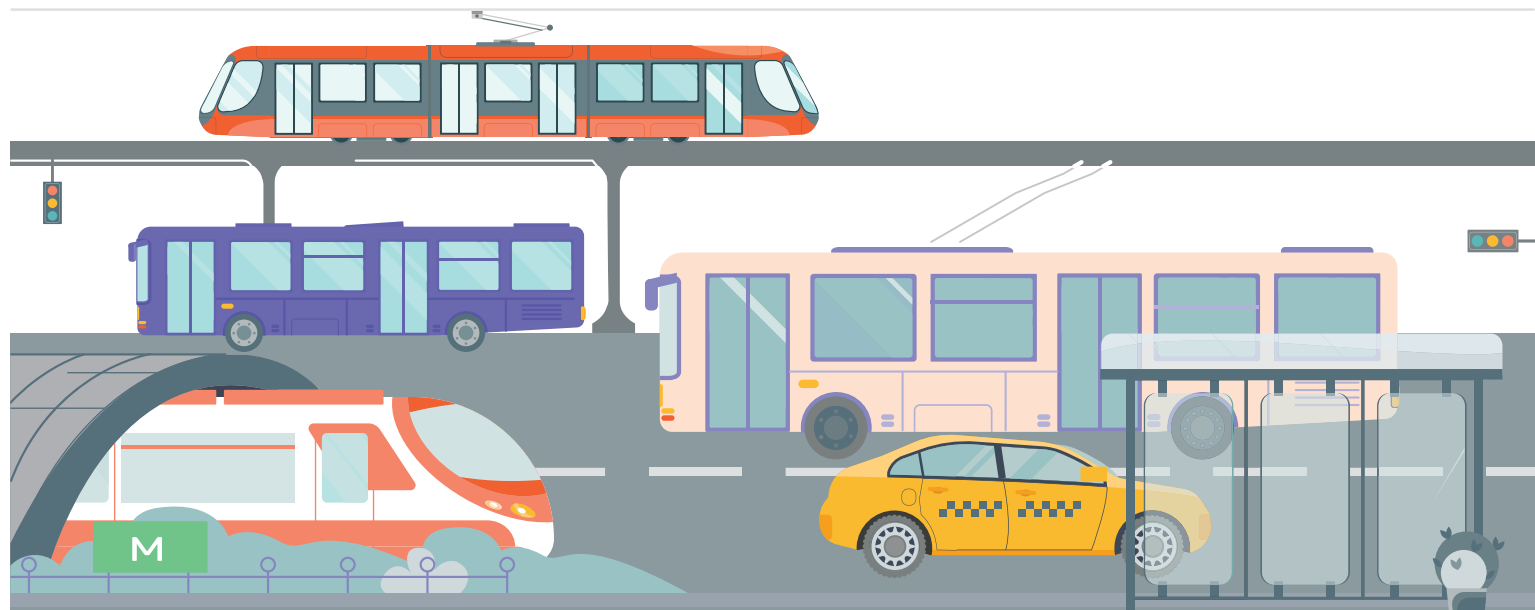

- Які машини не можна затримувати на дорозі? Чому? Навіщо машинам сирени?

Якщо загубишся на вулиці

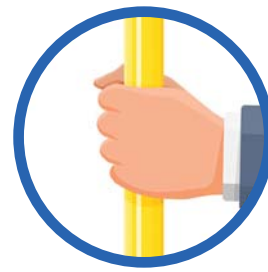
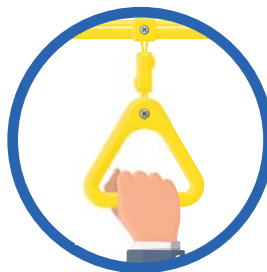
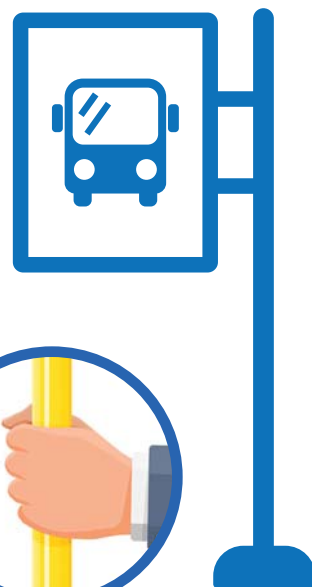

- До кого із цих людей можна звернутися, якщо загубишся на вулиці?

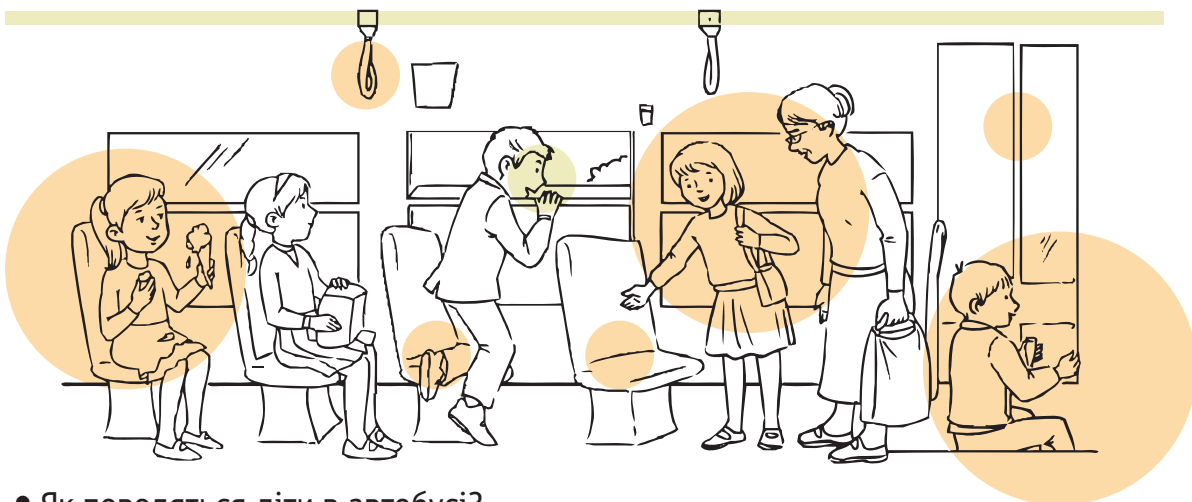
- Що спільного в усіх зображених видів транспорту?
Який ще транспорт належить до громадського?
Яким громадським транспортом ти користуєшся?
Що тобі в ньому подобається, а що ні?
- Порівняй автобус і тролейбус, тролейбус і трамвай.

Як поводитися в громадському транспорті

- Де можна побачити ці знаки?
Що вони позначають?
- Навіщо в метро жовті смуги?
- Намалюй свій знак, який варто розмістити в громадському транспорті.

- Як поведяться діти в автобусі?
Склади правила поведінки в громадському транспорті.

Що робити, якщо побачили підозрілий предмет, забутий телефон чи іграшку в салоні транспорту або на зупинці?

Я не заважаю іншим пасажирам — не кричу,
не штовхаюся.
Я не смічу в салоні транспорту.
Я не відволікаю водія.
Я не притуляюсь до дверей.
Я не перешкоджаю зачиненню дверей.
Я не чіпаю підозрілих предметів на зупинці
і в салоні. Знаю, що потрібно негайно
повідомити дорослих.

- Послухай або прочитай. Перевір, чи всіх правил ти дотримуєшся.

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

1

- Чи правильно діти переходять дорогу? Які частини дороги є на фото? Які пристрої і знаки допоможуть перейти дорогу?

Я вмію правильно переходити дорогу.

2

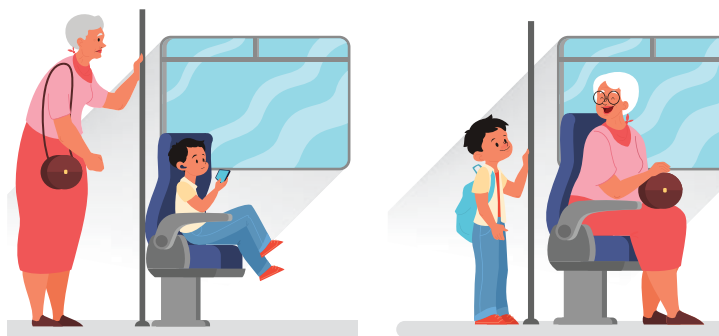

- Що об'єднує зображених людей? За якими номерами телефону можна звернутися до рятувальних служб? Що казати в разі небезпеки?

Я знаю, як викликати рятувальну службу.

3

- Постав себе на місце хлопчика і припусти, що він думає в кожному випадку. Чи порушує він правила?

- Що роблять мама із сином, вийшовши з транспорту? Навіщо?

Я знаю правила поведінки в громадському транспорті і дотримуюся їх.

1

- Накресли коло та виріж. Також виріж фото.

2

- Приклей фото на кольоровий круг так, щоб по краях були однакові відступи.

3

- За допомогою двостороннього скотчу закріпи заготовку на прищіпці.

Світлофор

Для роботи потрібні:
кольоровий папір, фото,
прищіпка для білизни,
ножиці, клей,
двосторонній скотч.

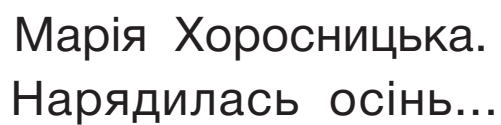
- Поділись враженнями про роботу, закріпивши своє фото на світлофорі.

4

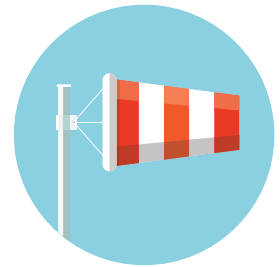
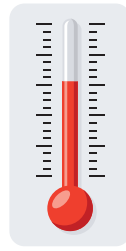
пори року
осінь
погода

Барви і звуки осені

-

- Що саме ми хочемо дізнатися, коли питаємо про погоду?

Які знаки показують хмарність, опади, силу вітру?

Намалюй знаки для сьогоднішньої погоди.

- Доведи, що на малюнку зображено осінь. Що можна побачити й почути в осінньому парку, лісі?

Якою є погода восени?

Як треба одягатися восени?

Чому осінні місяці так називаються?

- За допомогою малюнків назви 3 прикмети гарної погоди і негоди.

Із яких джерел ми отримуємо інформацію про погоду?

буде гарна погода

погода погіршиться

Осінь у селі

- Розглянь малюнок і фото.

Що люди роблять восени в полі, саду і на городі?

Назви овочі на ілюстрації. Які ще овочі ти знаєш?

Назви фрукти на фотографіях. Які з них ростуть на деревах, а які – на кущах? На які групи їх можна поділити?

Чого більше зображено — овочів чи фруктів? На скільки?

Як часто ти їси овочі і фрукти? Які найбільше любиш?

Будова і види рослин

- До уроку досліди рослини біля школи. Чи знаєш ти їхні назви? Скільки різних рослин вдалося знайти? Намалюй кілька з них. Порівняйте в класі свої малюнки. Чим схожі рослини, а чим відрізняються?

Дуб — дерево

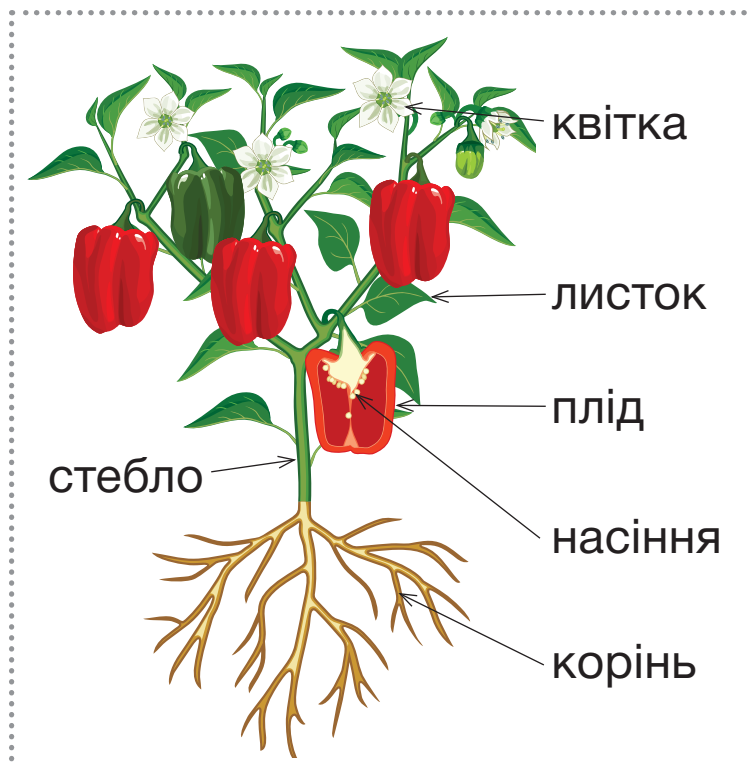

Конюшина —
трав'яниста рослина

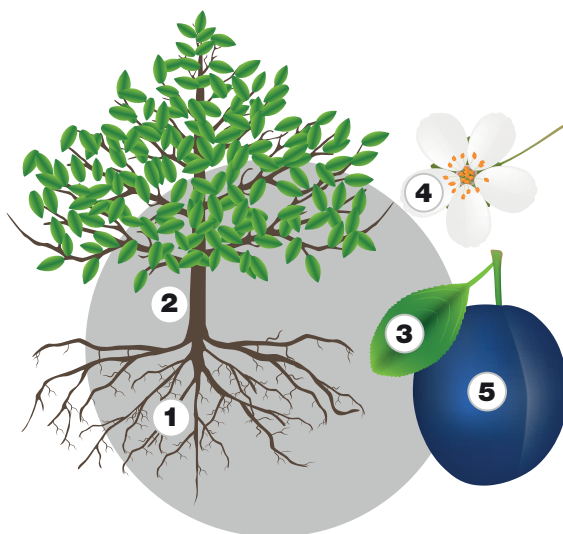
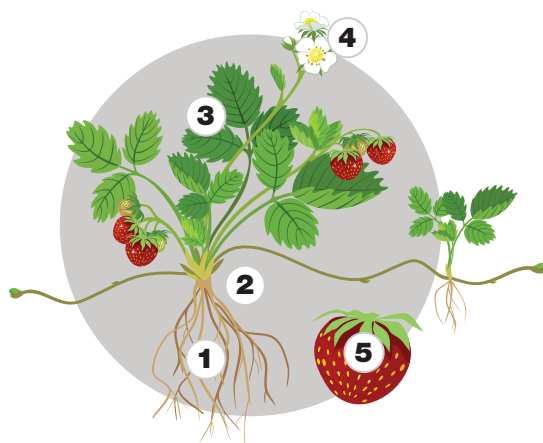
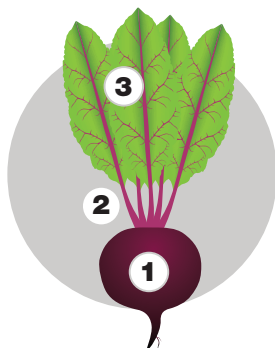
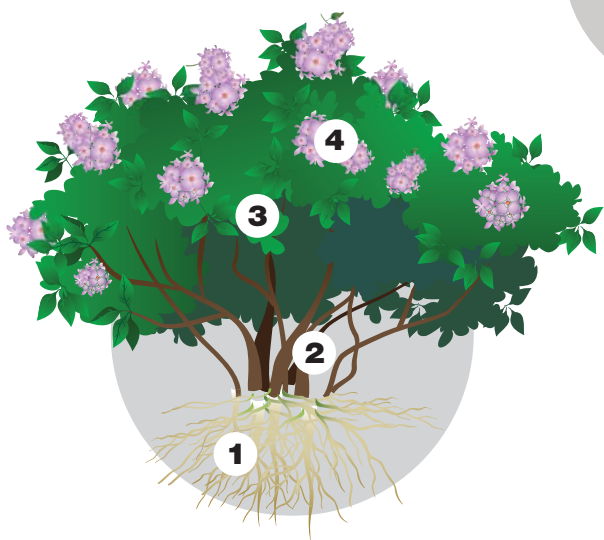

Малина — кущ

- Порівняй стебла рослин на фото: товсте чи тонке, тверде чи м'яке, сухе чи соковите? Як називається стебло дерева? Як розрізнити дерева, кущі і трав'янисті рослини?

Корінь (1), стебло (2), листок (3), квітка (4), плід із насінням (5) — це органи рослин.

горобина

каштан

горіх волоський

• Опиши рослини на малюнку. Знайди їхні частини. Що в них спільного, чим відрізняються?

• Назви плоди на малюнку. Які ще плоди ти знаєш? Які з них ростуть на деревах, а які — на кущах? Які соковиті, а які сухі?

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

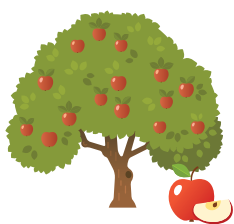
1

- Доведи, що зображено осінь. Які ще ознаки осені ти знаєш? Намалюй знаки для погоди на малюнку.

Я вмію описувати погоду за допомогою знаків.

2

- Поясни, що є зайвим у кожному ряду.

Я знаю, що роблять на городі, в саду та полі восени.

3

- Що зображено? Які частини рослин ми їмо?

Я можу назвати частини рослини і показати їх.

Осінь

Аплікація з природних матеріалів

Для роботи потрібні:

гарбузове насіння, кольоровий гофропапір — помаранчевий та зелений, кольоровий картон, клей ПВА, пензлик для роботи з клеєм, лінійка, серветки.

МОЯ СІМ'Я

З кого складається сім'я? Які професії мають члени твоєї родини? Що таке родинне дерево? Які обов'язки мають члени родини?

сім'я
родина
професії
обов'язки

- Послухай вірш і порівняй його з малюнком. Чи всіх членів сім'ї зображено? Із кого складається твоя сім'я?
- Знайди серед наведених слів такі, що пов'язані між собою. Як ти розумієш їхнє значення?

Батьки, рід, плем'я, родичі,
Батьківщина, родина, племінник.

СІМ'Я

Сім'я, давно вже кажуть, — це сім «Я».
Під нашим дахом весело і шумно.
Татусь, бабуся, матінка моя,
Сестричка, брат і песик наш розумний.
Коли вечірня настає година,
Збирається уся моя родина.
Лиш до вечері ми встигаєм сісти —
Вже кожен поспішає розповісти,
Як день пройшов і що було цікаво...
А потім ми п'ємо хто чай, хто каву.

Віолетта Дворецька

- Розглянь фото різних родин. Що відбувається? Уяви себе на місці дитини – героя фото. Розкажи про свої почуття. Обговоріть у парі, чим різні сім'ї подібні, а чим відрізняються одна від одної.

Лара Гендерсон Мегард.
Погана новина

- Чому засмутився Максим? Як можна переконати Максима, що молодші братик чи сестричка – це дуже добре?

Професії членів родини

Моя мама і бабуся — дитячі лікарі. Тато лікує тварин. Він ветеринар. А мій дідусь ремонтує машини. Машини теж треба лікувати. І я хочу стати лікарем, коли виросту. Але ще не знаю яким.

Моє родинне
дерево

- Прочитай або послухай розповідь дівчинки. Назви професії членів описаної родини. Знайди кожного із них на фото.

Розкажи про свою родину. Ким працюють твої батьки, бабуся й дідусі?

А ким ти хочеш стати, коли виростеш?

Розглянь намальоване родинне дерево і створи своє. Біля кожного члена родини намалюй предмет, який би підказував його професію.

Які обов'язки мають члени родини

У нашій сім'ї всі працюють. Після роботи і школи ми хочемо відпочити. Але є ще хатні справи. Удома кожен має свої обов'язки. А дещо ми робимо всі разом. Тому в нашому домі чисто, тепло й затишно.

- Прочитай або послухай розповідь учня. Чому хатні обов'язки треба розподіляти на всіх членів родини? Розкажи, що зображено на малюнках. А як розподілені обов'язки у твоїй родині? Які хатні обов'язки маєш ти?

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

1

- Познайомся із родинним деревом сім'ї. Скільки братів і сестер у Зої? Це більше чи менше, ніж у тебе? Склади свої запитання за родинним деревом і постав їх у парі.

Я можу розповісти про свою сім'ю.

2

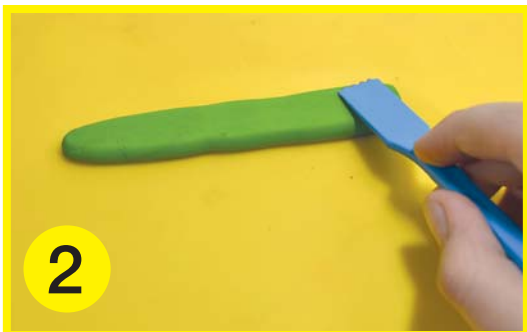
	я	брат	мама	тато	дідусь
		✓			
			✓	✓	
			✓	✓	✓
		✓	✓	✓	
			✓		✓
	✓				✓

- Учень першого класу досліджував обов'язки членів родини і заповнив таблицю.
- Дай відповіді на запитання: Хто готує їсти? Хто ходить у магазин? Хто вигулює песика? У кого обов'язків найбільше, а в кого – найменше?

Я розумію, для чого виконувати домашні обов'язки.

1

2

3

4

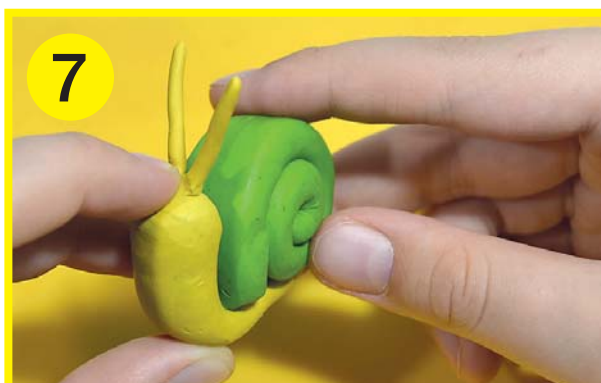
5

6

СІМ'Я РАВЛИКІВ Ліплення

Для роботи потрібні:
пластилін, дощечка для
роботи з пластиліном,
стеки, вологі серветки.

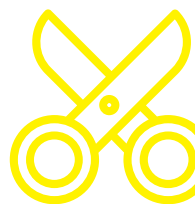
7

8

9

МІЙ ДІМ. ХТО ДЕ ЖИВЕ

Для чого людині і тварині дім? Які бувають домівки? Яким має бути дім?
Із чого будують житла люди і тварини? Як уникнути небезпек удома?

дім
будинок
безпека вдома

Які бувають домівки

- Позмагайтеся в парах, хто знайде на малюнку більше домівок тварин і людей.
Чи є домом намет, трейлер? Чи однакове значення мають слова *будинок* і *дім*?
Чи відрізняються будинки в місті й селі? Де чистіше повітря — у місті, селі чи в лісі?
Опиши або намалюй дім, про який ти мрієш.

ластівка — гніздо

сова — дупло

ховрах — нора

павук — павутина

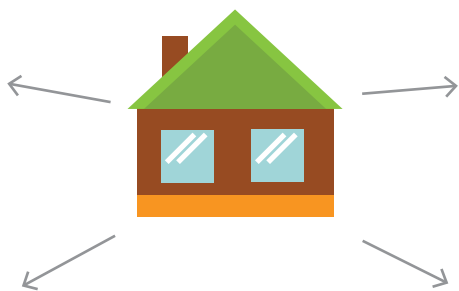

кролик — нора

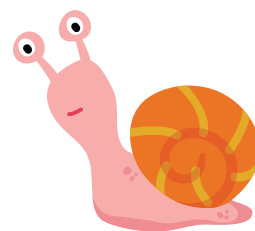
плиска — гніздо

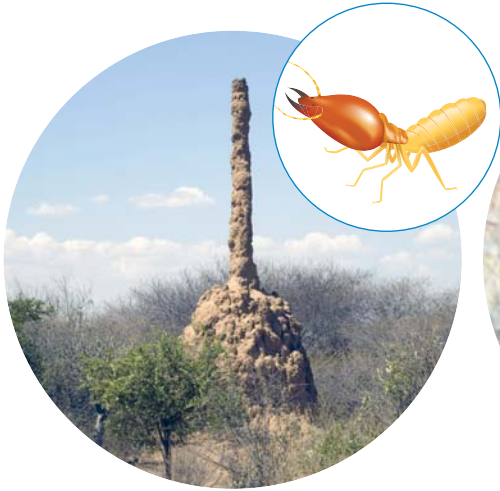
Для чого людині
і тварині дім?

Тетяна Чорновіл.
Рідний дім

- Чому равлик повернувся у свою мушлю?

терміти — термітник

оси — гніздо

равлик — мушля

бобер — хатка

білка — дупло

Коли довго ходиш лісом, неодмінно натрапиш то на дупло, то на нірку чи нору, а може, навіть і на ведмежий барліг. Житла потрібні тваринам, щоб захиститися від негоди й хижаків, щоб вивести потомство, перепочити.

- Назви тварин на фото та їхні житла. Які з них — під землею, які — на деревах і кущах, а які — у скелях? Які ще житла тварин ти знаєш? Домівка якої тварини здається тобі найдивовижнішою?

Житло людини: колись і тепер

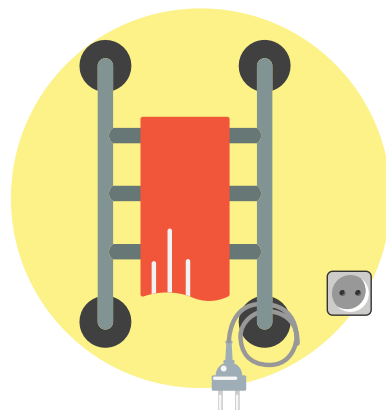
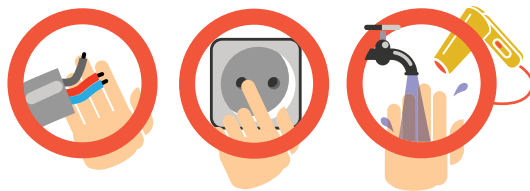
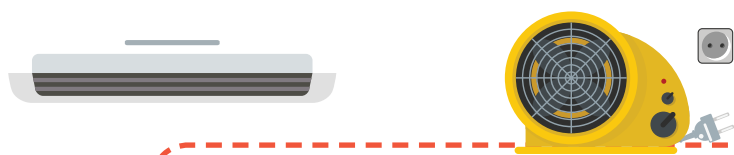
Давні люди ховалися від холоду й дощу в печерах, землянках. Пізніше почали робити курені та намети з гілок, шкур тварин або дерну. Потім використовували природні матеріали — дерево, глину чи каміння. Сьогодні будують будинки із цегли, бетону, скла, металу.

- Із чого будували житла колись, а з чого — тепер? Чому будинки зроблені з різних матеріалів, мають різні розміри? Яке житло, на твою думку, найзручніше, найкраще захищає від негоди, найдешевше, не шкодить довкіллю? Поцікався в батьків, з чого зроблено твій дім.

Олена Іщенко.
Яким має бути дім?

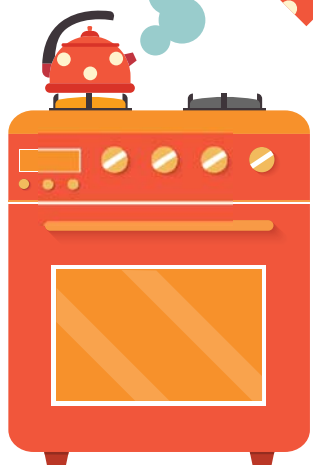
- А як ти вважаєш: яким має бути дім? Обговоріть це питання в парах і висловіть спільну думку. Потім складіть карту думок.

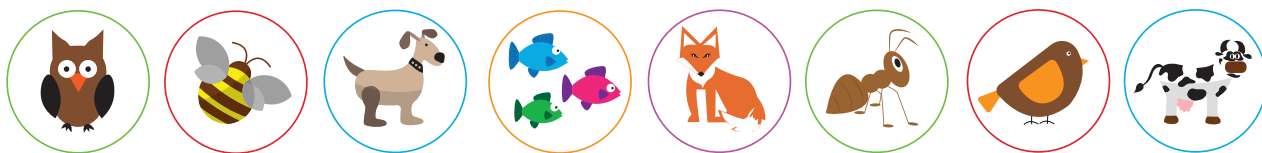
Безпека вдома

• Яку користь приносять зображені речі? Коли вони можуть стати небезпечними? Якими із цих предметів ти можеш користуватися самостійно, а якими — тільки під наглядом дорослих? За малюнками вгорі склади правила користування електроприладами.

На окремому аркуші намалюй або напиши, що може бути небезпечним у кожній кімнаті. Обговоріть, як уникнути цих небезпек.

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

1

- Утвори пари з малюнків двох рядів. Назви тварин та їхні житла.

Я можу пояснити, навіщо людині і тварині дім.

2

- Яке житло є найдавнішим? Яке сучасним? Наведи якомога більше доказів для своєї думки.

Я можу порівняти, яким було житло колись і тепер.

3

- Якими можуть бути наслідки дій дітей?

Я знаю, як поводитися безпечно вдома.

Будиночок із паперового стаканчика

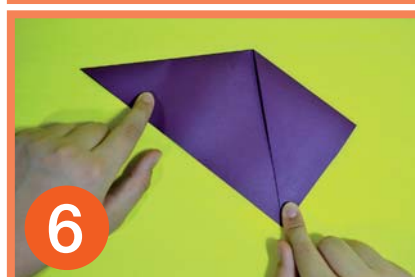
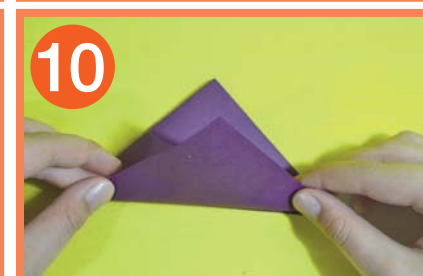
Для роботи
потрібні: паперовий
стаканчик, кольоро-
вий папір, ножиці,
фломастери або
олівці, клей ПВА,
пензлик для клею,
серветки, степлер.

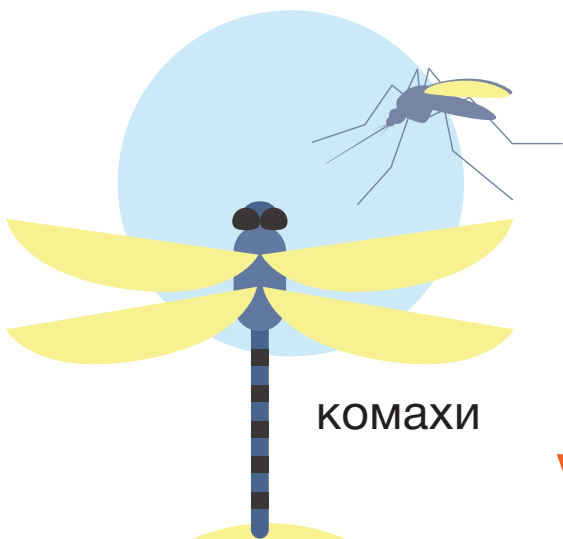

- Із паперового стаканчика
сформуй основу будиночка.
Зафіксуй верх степлером.

- З аркуша кольорового
паперу склади дах.

- Приклей дах до основи.
Задекоруй за допомогою
аплікації або розмалуй.
Створи разом із друзями
«Вулицю казкових будиноч-
ків».

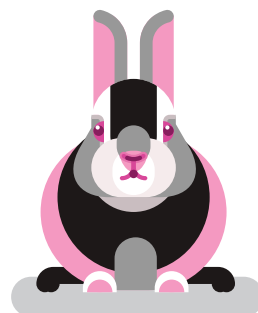

комахи

плазуни

тварини
дикі і свійські
ссавці (звірі)
плазуни
комахи
птахи
риби

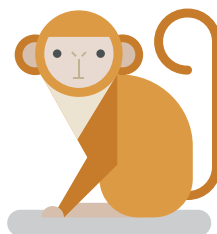
У СВІТІ ТВАРИН

У які групи об'єднують тварин? Хто може бути домашнім улюбленцем? Які обов'язки людини перед домашніми тваринами? Чим відрізняються дикі і свійські тварини?

У які групи об'єднують тварин

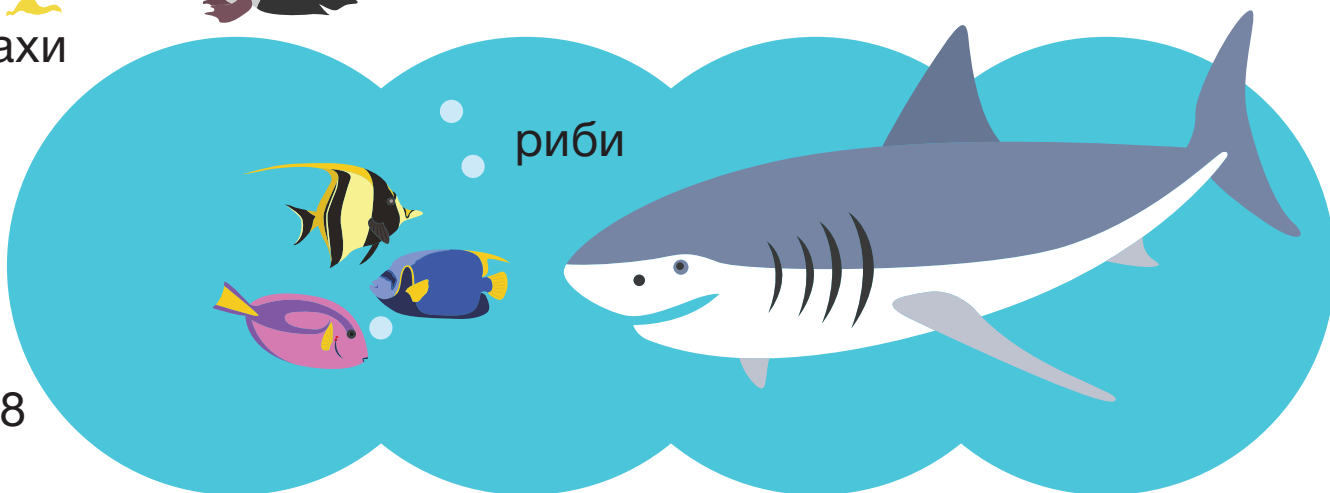
- На які групи поділено тварин на ілюстраціях? Назви спільні ознаки кожної групи. Кого із зображених тварин не можна тримати вдома? Чому?

ссавці
(звірі)

птахи

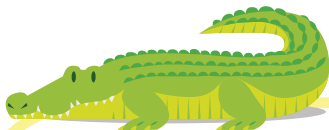

риби

Існує дуже багато різних тварин. Вони мають різний розмір, форму і будову тіла, живуть у різних умовах, по-різному пересуваються, їдять різну їжу. Але всі тварини належать до живої природи. Вони народжуються, дихають, живляться, рухаються, ростуть, розмножуються, помирають.

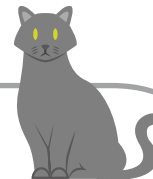

- Опишіть зображених тварин: назва, де живуть, що їдять, як рухаються, до якої групи належать.
- Яких тварин ви бачили дорогою до школи? До яких груп вони належать? Доведіть.

луска
відкладає яйця
плазун

4 лапи
2 ока
хвіст
зуби

шерсть
сsaveць

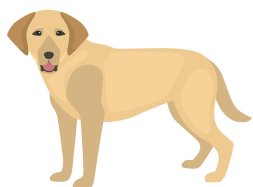
- Порівняйте крокодила і кішку. Що в них спільного, а чим відрізняються? Самостійно порівняйте курку і черепаху.

- Що в оповіданні реальне, а що вигадане? Із якою метою, на твою думку, автор написав це оповідання? Навіщо людині домашні тварини?

- 60

собака

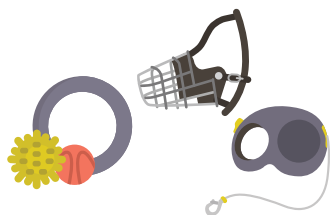
повідець,
нашийник, миски

вода, корм 2–3
рази на день

вичісувати шерсть
раз на тиждень

гуляти, гратися,
виховувати

морська свинка

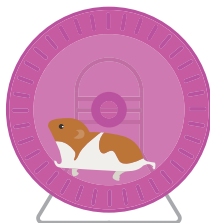
клітка, миска,
напувалка

сухий та зелений
корм 1 раз на день

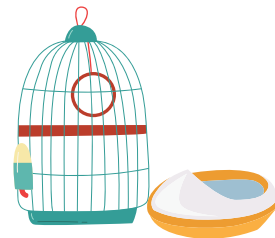
чистити клітку
кожні 2–3 дні

можливість
бігати у вольєрі

папуга

клітка, дзеркало,
ванночка

вода, корм
1 раз на день

чистити клітку
кожні 2–3 дні

можливість
літати по кімнаті

• Антон живе з батьками в невеликій двокімнатній квартирі на 8-му поверсі 9-поверхового будинку. Його двоюрідна сестра Олеся живе в селі у приватному будинку. Вони просять батьків про домашню тварину. Розглянь малюнки та інфографіку і порадь дітям, яку тварину їм краще вибрати.

Тварини дикі та свійські

Сашко Дерманський.
Як тварини стали
свійськими

- Навіщо людина приручила тварин?
- Порівняй дві групи тварин: хто сам добуває собі їжу, будує житло, доглядає за потомством, а про кого піклується людина? Добери свої приклади до кожної групи. Знайди спільне в обох групах.

8–10

тисяч років

10–15

тисяч років

5–6

тисяч років

7–10

тисяч років

5

тисяч років

- Розкажи за малюнком, у якій послідовності, на думку вчених, людина приручала тварин.

собака-поводир

собака-рятівник

собака-пастух

Фото: ДСНС

Пес Патрон із Чернігова шукає міни та рятує людей. Він справжній герой російсько-української війни.

Сашко Дубасов, верстальник видавництва «Літера», рятує свого великого чотирилапого друга з Ірпеня. Березень 2022 р.

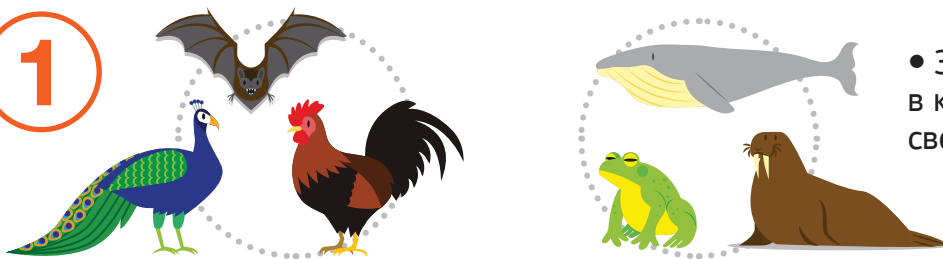

Фото: REUTERS, Максим Левін

- Розглянь фото і розкажи, як собака допомагає людині. Які якості собаки дають змогу їй виконувати таку роботу? А як людина допомагає тваринам?

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

1

- Знайди зайву тварину в кожній групі. Поясни свою думку.

Я можу визначити, до якої групи належить тварина.

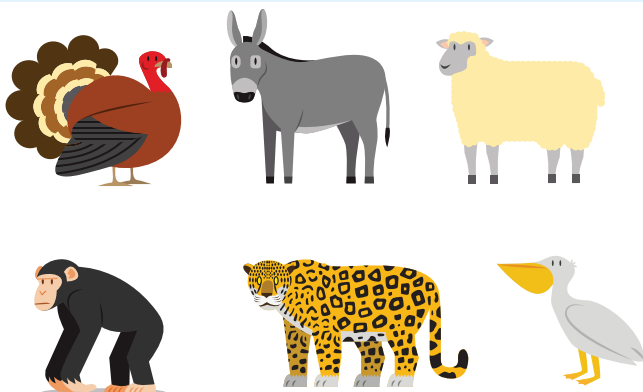
2

- За допомогою схеми розкажи, як треба доглядати за котом. Чим ще варто доповнити малюнок? Де знайти інформацію про догляд за котами?

Я розумію, що людина відповідає за своїх домашніх тварин.

3

- Доповни кожен ряд двома прикладами. Чим відрізняються тварини двох груп?

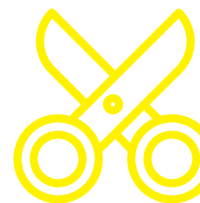
Я можу пояснити відмінність між дикими і свійськими тваринами.

РУЧНА ТВАРИНКА Оригамі. Аплікація

Для роботи потрібні:
кольоровий папір, ножиці,
клей, гофрований папір.

• Виготовивши основу, задекоруй за власним уподобанням. І в тебе з'явиться пес, жаба, індик або дятел, які «говоритимуть».

ЩО І ЯК Я ЇМ

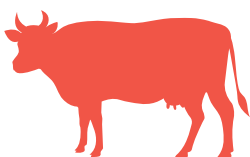
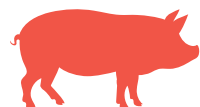
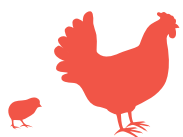
Звідки їжа приходить на наш стіл? Що має бути в тарілці здорового харчування? Яка їжа корисна, а яка — шкідлива? Як поводитися за столом? Як сервірувати стіл? Як створити рекламу здорової їжі?

корисна
і шкідлива їжа
сервірування
поведінка
за столом

Звідки приходить їжа

Щоб рости, вчитися і гратися, мати добрий настрій, тобі потрібно багато енергії. Її дає їжа. Споживай різні продукти, пий чисту воду і не переїдай.

- Яка їжа приходить з поля, городу та саду?
Що до нашого столу дають свійські тварини?

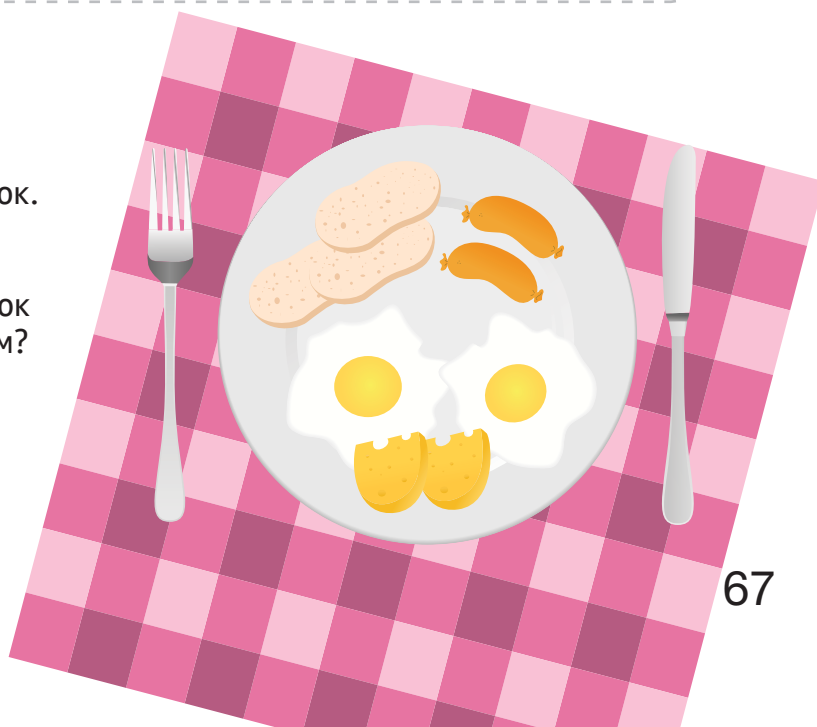

УКРАЇНА — один із найбільших
у світі виробників зерна.

- Що означає ця схема? Поясни і придумай їй назву.
Намалюй схему «Що нам дають рослини».

- Проаналізуй зображений сніданок.
Із чого його приготували?
Як ця їжа потрапила на стіл?
Що варто додати, щоб цей сніданок
став різноманітнішим і кориснішим?
А може, щось краще замінити?

Яка їжа корисна, а яка — шкідлива

- Які продукти треба їсти, щоб бути здоровим?

зайва
вага

хвороби
серця

струнке
тіло

добре
травлення

Їжа не тільки забезпечує енергією. Вона підтримує здоров'я. Але це стосується не кожної їжі. Щоб бути здоровими, треба їсти продукти з рослин: фрукти, овочі та зернові. Ми також можемо їсти страви з м'яса та риби, яйця, пити молоко. Нездорова їжа містить багато жирів та цукру. Це, наприклад, чипси, солодощі, гамбургери.

- Розкажіть одне одному в парі про свою улюблену їжу. Обговоріть, чи корисна ця їжа. Яка їжа, на вашу думку, є здоровою, корисною, а яка некорисною, шкідливою? Чим може зашкодити їжа?

ВОДА — НАЙКРАЩИЙ НАПІЙ

до **2** літрів на день

- Опитай 5 своїх однокласників, який їхній улюблений напій. Чи корисний цей напій для здоров'я? Чи потрібно щось змінити? Розглянь плакат. Скільки води потрібно випивати на день? Чому напої, зображені зліва, є шкідливими?

Реклама корисного продукту

- У групах створіть рекламу корисного продукту за планом.

Крок 1. Що рекламуємо?

Крок 2. Чим корисний продукт?

Крок 3. Для кого реклама?

Крок 4. Яка реклама? (плакат, листівка, аплікація, вірш...)

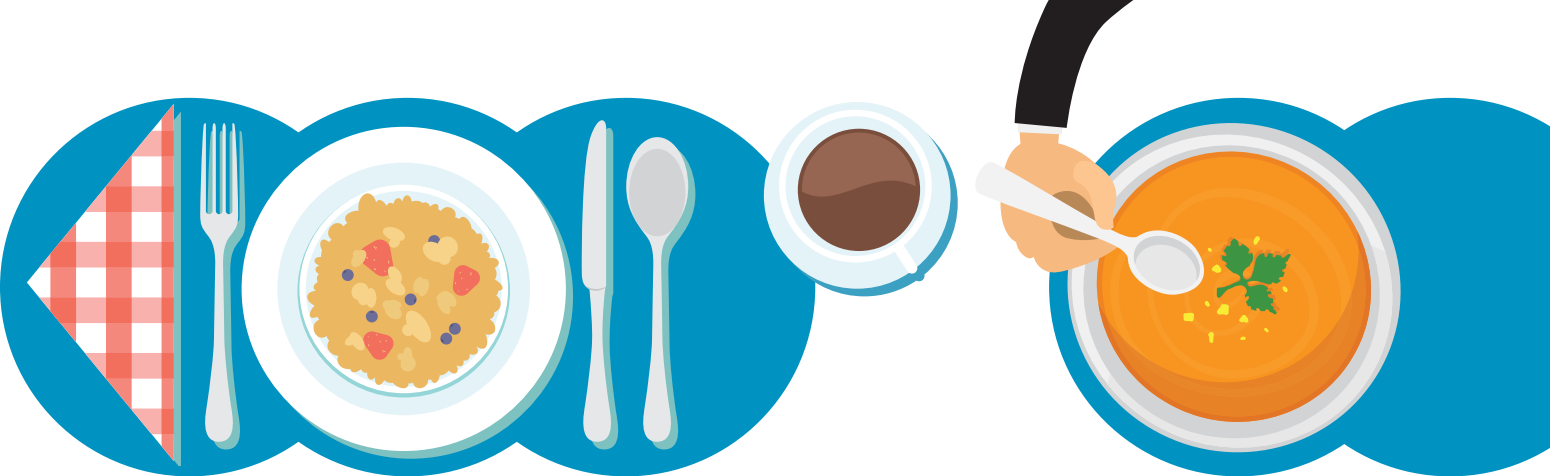
Крок 5. Правдиво, цікаво, яскраво!

Як ми їмо

Важливо не тільки що ми їмо, а і як їмо. Тож люди придумали правила поведінки за столом. Їх треба дотримуватися і вдома, і в школі, у ресторані та кафе.

- Обговоріть фото: хто зображений; що робить; як почувається герой фото? Що б ви відчували, якби сиділи за столом поряд із зображеними дітьми? Колективно складіть правила поведінки за столом.

Користуйся серветкою

Жуй із закритим ротом

Використовуй слова «дякую» і «будь ласка»

Не кричи

Бери їжу маленькими шматочками

Не клади лікті на стіл. Сиди прямо

Їжа до рота, а не рот до їжі

Не перебивай. Чекай черги, щоб висловити думку

Не критикуй їжу

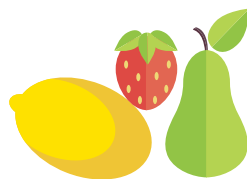

Допомагай прибирати зі столу

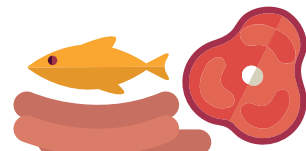
• Прочитай або послухай правила.
Які з них для тебе нові?
Потренуйся сервірувати стіл за зразком угорі.

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

1

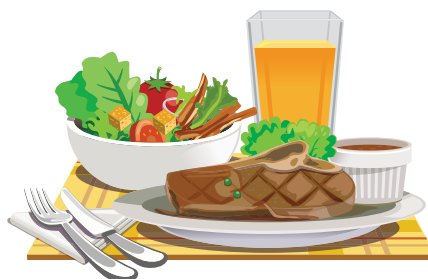

- Придумай назву для кожної групи. Звідки ця їжа потрапляє на стіл?

Я знаю, звідки приходить їжа на наш стіл.

2

- Який обід ти вибереш? Поясни чому.

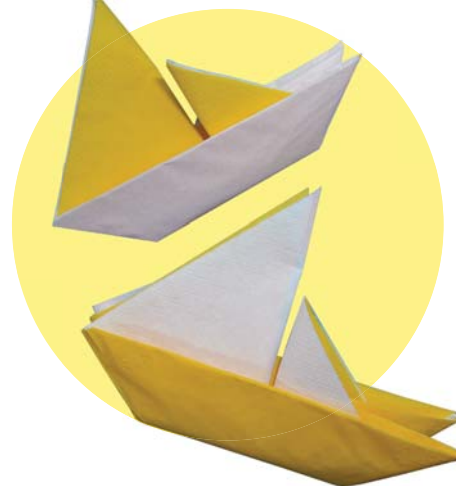
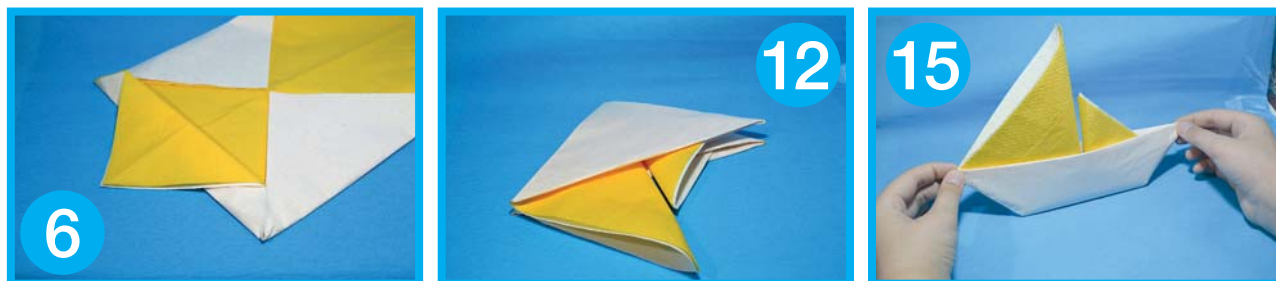
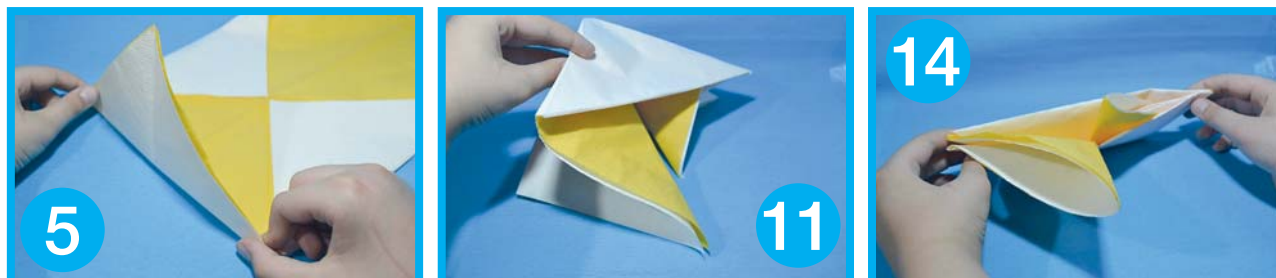
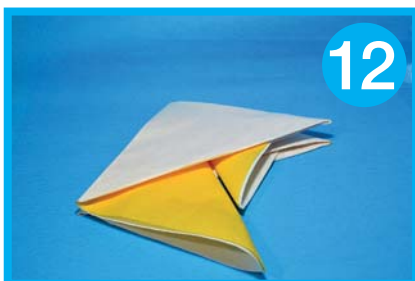
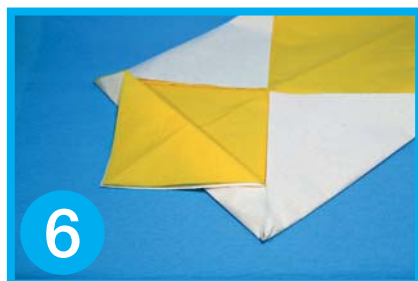
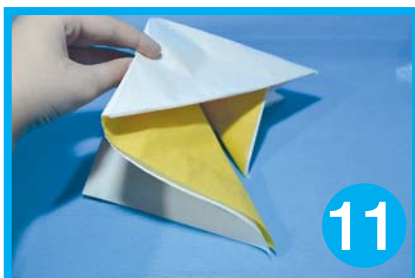
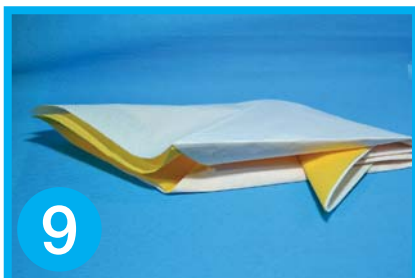
Я можу навести приклади здорової і шкідливої їжі.

3

- Опишіть, як поведуться діти за столом. Чи дотримуються вони правил?

Я вмію правильно поводитися за столом.

СКЛАДАННЯ СЕРВЕТКИ

Оригамі

Для роботи
потрібні:
паперові серветки
двох кольорів.

ХОЧУ БУТИ ЗДОРОВИМ

Що означає бути здоровим? Коли обов'язково мити руки? Як чистити зуби? Як розпізнати хворобу? Хто має піклуватися про твоє здоров'я?

Що означає бути здоровим

- За допомогою кількох смайлів покажи свій настрій протягом ранку. А потім у парі поясніть одне одному, чому у вас був такий настрій.

здоров'я
хвороба
настрій
ознаки
хвороби

Здоров'я — це не тільки відсутність хвороби. Здорова людина — бадьора, має енергію вчитися і працювати. Бути здоровим — це мати гарний настрій, почуватися спокійно і безпечно.

Уяви себе на фото
й опиши свої почуття.

Щоб бути
здоровою,
я...

- Що ти робиш, щоб бути здоровим? Наведи один приклад.

10
год

спорт

відпочинок

улюблене
заняття

здорова
їжа + вода

прогулянки
на свіжому
повітрі

догляд
за тілом

- Колективно складіть правила здоров'я. Які фото можна додати?

Не біжи

Не розмовляй

Не штовхайся

Не повертайся

- Як зображені предмети пов'язані зі здоров'ям?

Як доглядати за тілом

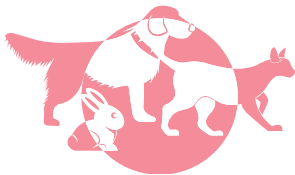
- Про які правила догляду за тілом та твоїм простором нагадують ці предмети ліворуч?

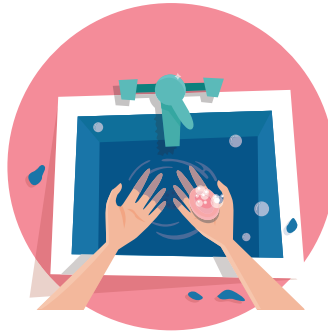
після контакту
з грошима

після
прогулянки

після гри
з тваринами

після
чхання

після
транспорту

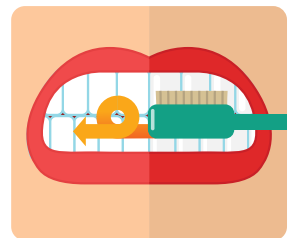
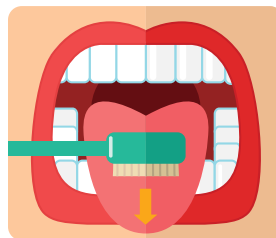
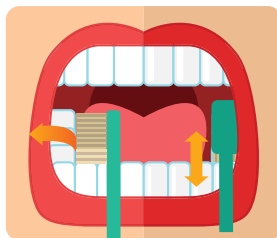
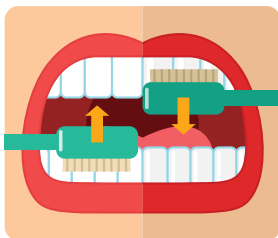
після туалету

до і після їжі

Уранці та ввечері по дві хвилини.

- Коли обов'язково мити руки? Як чистити зуби?

Як розпізнати хворобу

Григорій Фалькович. Грип

Віра Правоторова. Я хворію на вітрянку

Платон Воронько. Засмутилось кошеня

• Про які хвороби йдеться у віршах?
Які ознаки цих хвороб? У яких героїв
хвороба справжня, а у яких – вигадана?
Чому не можна вигадувати ознаки
хвороб?

Хвороби мають певні ознаки. Важливо їх вчасно помітити і розповісти дорослим.

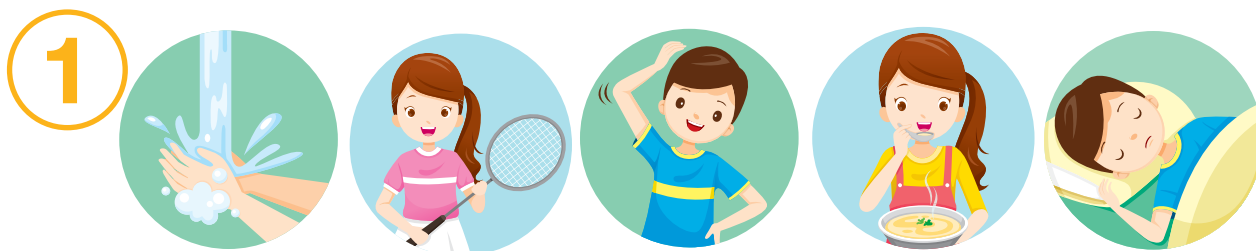

1. У мене нежить.
2. У мене паморочиться в голові.
3. Мене нудить.
4. У мене все свербить.
5. У мене в горлі дере.
6. У мене болить живіт.
7. Я впав і забився.
8. Мені важко дихати.

• Прочитай або послухай речення. Відгадай, хто це говорить. До кого ти звернешся в школі, якщо погано почуватимешся? Що ти робитимеш, якщо побачиш, що погано якійсь дитині в школі?

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

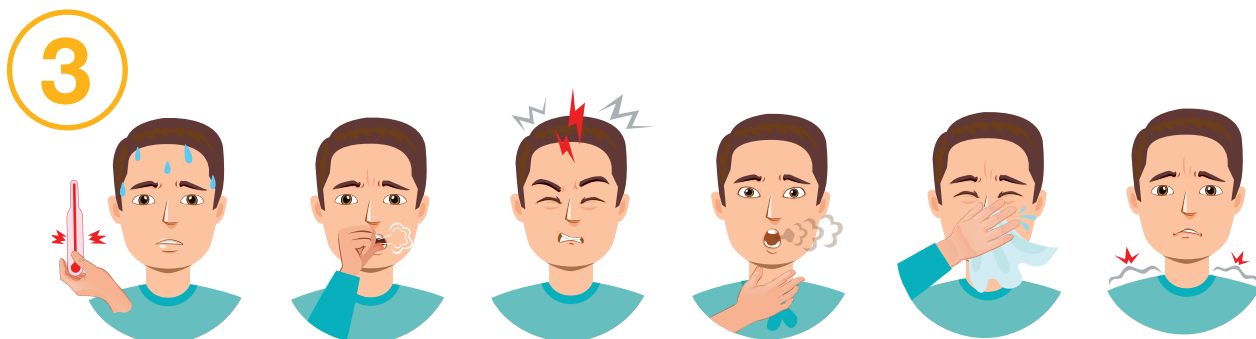
- За допомогою малюнків розкажи, що робити, щоб бути здоровим. Яких малюнків, на твою думку, бракує? Намалюй. Назви дії, які додають тобі сили, спритності (стрибати, ...).

Я знаю, що потрібно робити, щоб бути здоровим.

- Утвори пари з предметів двох груп. Поясни, навіщо потрібні ці предмети.

Я розумію, що чистота і здоров'я пов'язані.

- Назви ознаки коронавірусної інфекції.

Я можу розпізнати й назвати ознаки хвороби.

РАЗ, ОВЕЧКА... Ліплення

Для роботи потрібні:
пластилін, стеки, дощечка,
вологі серветки, диск
(або картонна основа).

ЯК ПРИРОДА ГОТУЄТЬСЯ ДО ЗИМИ

Як дерева готуються до зими? Які бувають дерева? Чому птахи відлітають у вирій? Як тварини готуються до зими?

листяні і
хвойні дерева
осілі та пере-
літні птахи
сплячка

Як дерева готуються до зими

- Що відбувається з листям дерев протягом року? Чому, як ти гадаєш?

За Сашком Дерманським.
Чому дерева листя скидають

- Що відбувається з деревами восени? Навіщо потрібен листопад?

ПРИСЛІВ'Я

У вересневий час —
сім погод у нас.

Жовтень ходить по краю —
виганяє пташок з гаю.

Листопад зимі ворота відчиняє.

- Які особливості осінньої погоди відображені в прислів'ях? Які зміни відбуваються з листям дерев протягом осені?

липа

дуб

сосна

- Які дерева зображено?
- Чим вони відрізняються?
- Які листяні дерева ти знаєш?
- Чому хвойні дерева називають вічнозеленими?

- З яких дерев ці листки? Порівняй листки.

Голки на хвойних деревах — це видозмінене листя. Холод їм не страшний. У голках мало води. Вони вкриті захисною восковою плівкою.

- Розгляньте в групах гілочки сосни і ялини. Порівняйте їхню хвою і шишки.

ялина

Птахи осілі й перелітні

Де вирій?

- Як наші предки уявляли вирій?

- Яких птахів можна зараз побачити у твоєму місті чи селі? Чому птахи відлітають у вирій? Яких перелітних і осілих птахів ти знаєш?

Перелітні птахи відлітають у теплі краї не тільки тому, що стає холодно. Головна причина — брак їжі.

- У якому порядку птахи відлітають у вирій? Спробуй пояснити чому. Зверни увагу на те, що вони їдять.

Як тварини готуються до зими

Якось восени в лісі...

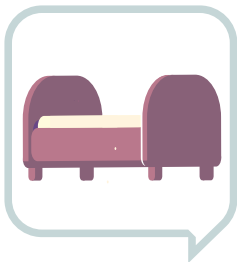
кажан

вуж

сонечко

лисиця

білка

горностай

- Які звірі брали участь у розмові? Як вони підготувалися до зими? Інсценізуйте розмову звірів, залучивши до неї й інших тварин (птахів, комах, плазунів).

хом'як

миша

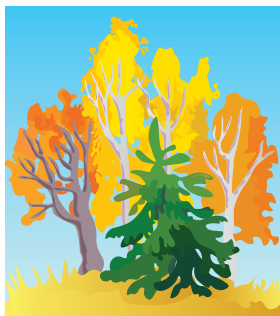
кріт

- За якими ознаками тварин об'єднано в групи? Яких ще тварин можна додати до кожної групи?
- Порівняй, чи є щось спільне в тому, як готуються до зими люди і звірі.

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

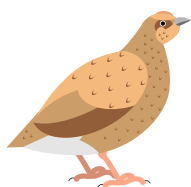
1

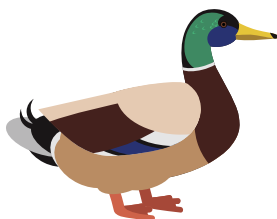
- Поясни, які зміни відбулися з деревами і чому.

Я можу порівняти листяні та хвойні дерева.

2

перепілка

качка

стриж

- У якому порядку ці птахи відлітають у вирій? Зважай на те, хто що їсть.

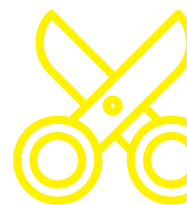
Я знаю, чому птахи відлітають у вирій в різний час.

3

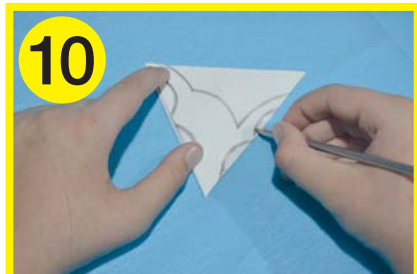
- Уяви, що ти складаєш казку «Як звірі до зими готувались». Придумай репліки для кожної зображеної тварини.

Я можу розповісти про підготовку тварин до зими.

Витинанка «Сніжинка». Колективний проєкт

Для роботи потрібні: білий папір, ножиці, клей ПВА, пензлик, серветки, олівець.

• 3 готових сніжинок разом із друзями створи засніжене дерево.

ВОДА — ВСЮДИ

Яке значення має вода для людини,
тварин і рослин? Які властивості має вода?
У яких станах буває вода в природі?
Що таке колообіг води в природі?

• Познайтеся: хто знайде на малюнку
більше місць, де є вода.

Поясни, для чого потрібна вода тобі.

Чи можна чимось замінити воду?

вода
колообіг
рідина
тверде тіло
газ

Вода: для рослин, тварин і людей

Вода — всюди

- Поясни, як ти розумієш вираз «Вода – всюди». А де саме є вода?

- Уважно розглянь малюнок праворуч і фото.
Де в природі можна зустріти воду?
Яке значення має вода в природі?
Де людина використовує воду?
Чи правильне твердження, що вода нас годує?

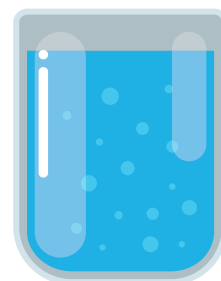
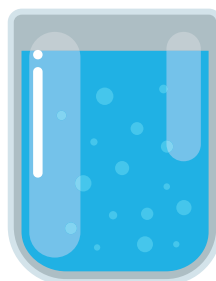
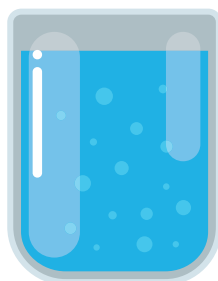
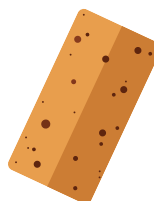
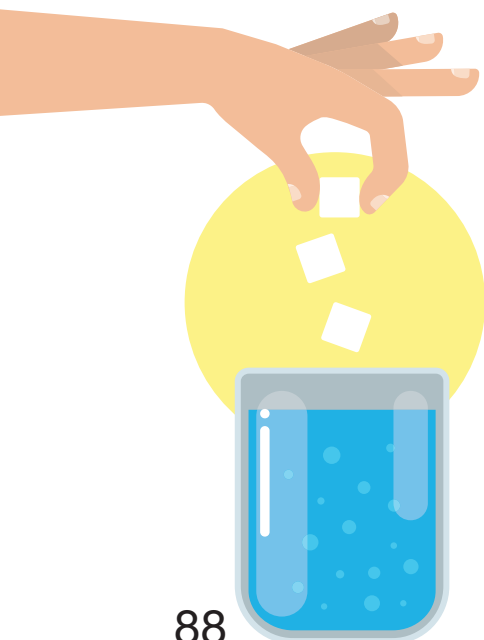
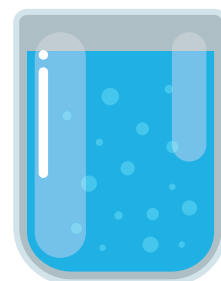
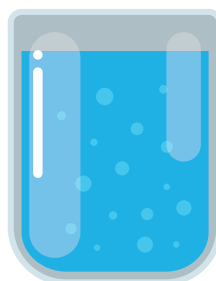
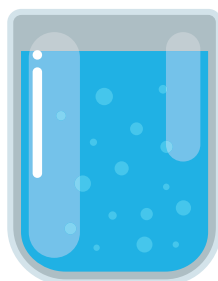
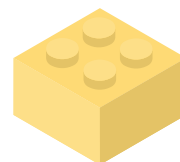
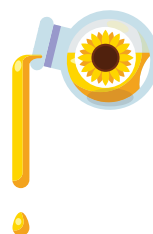
Властивості води

Що плаває, а що тоне?

Що розчиняється?

- Яку форму, запах, смак має вода? Яка вона на дотик?

Перевір, як взаємодіє вода з іншими речовинами та предметами. Перед експериментом зроби припущення. Запиши результати експерименту в таблицю в зошиті.

Три стани води

Рідина

Газ (пара)

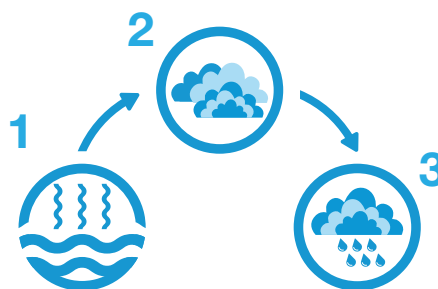
Тверде тіло

- У яких трьох станах буває вода на Землі?

- Порівняй, як вода переходить з одного стану в інший у природі й на кухні. Що потрібно, щоб вода перейшла з одного стану в інший? Без чого неможливий колообіг води в природі?

Мандрівка крапель

Колообіг води в природі

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

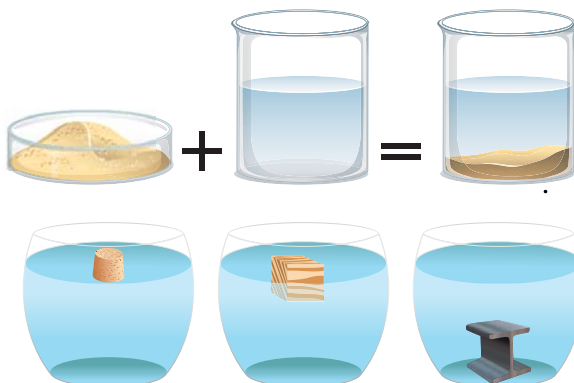
1

- Розкажи, для чого потрібна вода. Наведи кілька своїх прикладів.

Я можу пояснити, для чого потрібна вода.

2

- Учні першого класу проводили дослід і отримали такі результати. Поясни, що вони хотіли дізнатися.

Я можу пояснити результати дослідів.

3

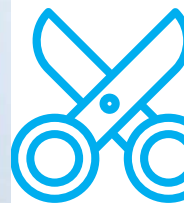
- Знайди на малюнку воду у трьох станах.

Я можу навести приклади трьох станів води.

КОЛООБІГ ВОДИ В ПРИРОДІ

Аплікація

Для роботи потрібні:
кольоровий картон,
ножиці, клей, олівець.

- Розкажіть за допомогою своєї аплікації про колообіг води в природі. Спробуйте пояснити, чому стрілки синього і червоного кольору

ЗИМА В ПРИРОДІ

Як дізнаємось, що прийшла зима? Чому взимку найхолодніше?
Як людина може допомогти птахам узимку?

Як ми дізнаємося, що прийшла зима

- Які ознаки зими ти бачиш на малюнку?
Що взимку тебе радує, а що — засмучує?

зима
сніжинка
світловий день
підгодівля

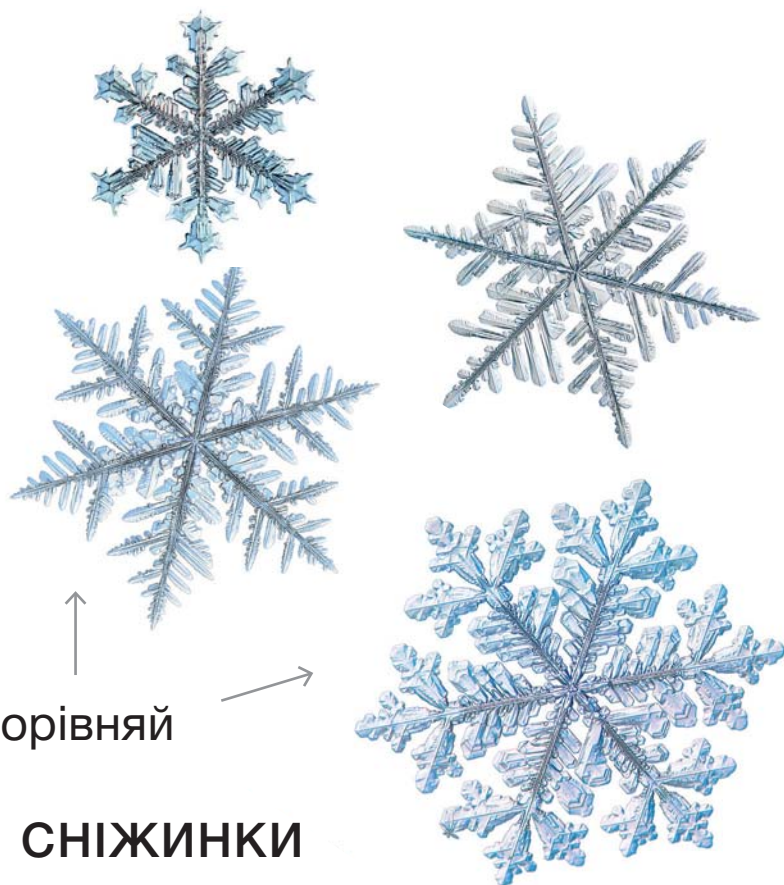
ЗИМОВІ МІСЯЦІ

Місяць землю *грудить*
І хату сильно студить.
Вітри зі снігом все *сікли*
І назву місяцю дали.
Місяць цей *лютує*,
Бо весноньку чує.

- Чому зимові місяці так називаються?

Порівняй

СНІЖИНКИ

Білесенькі сніжиночки,
Вродились ми з води.
Легенькі, як пушиночки,
Спустилися сюди.

 Сніжинки
і звуки зими

- Як утворюються сніжинки? Яку форму мають сніжинки? Чому сніг рипить під ногами? А які ще звуки можна почути взимку?

Сніжинка — це вода
у твердому стані.

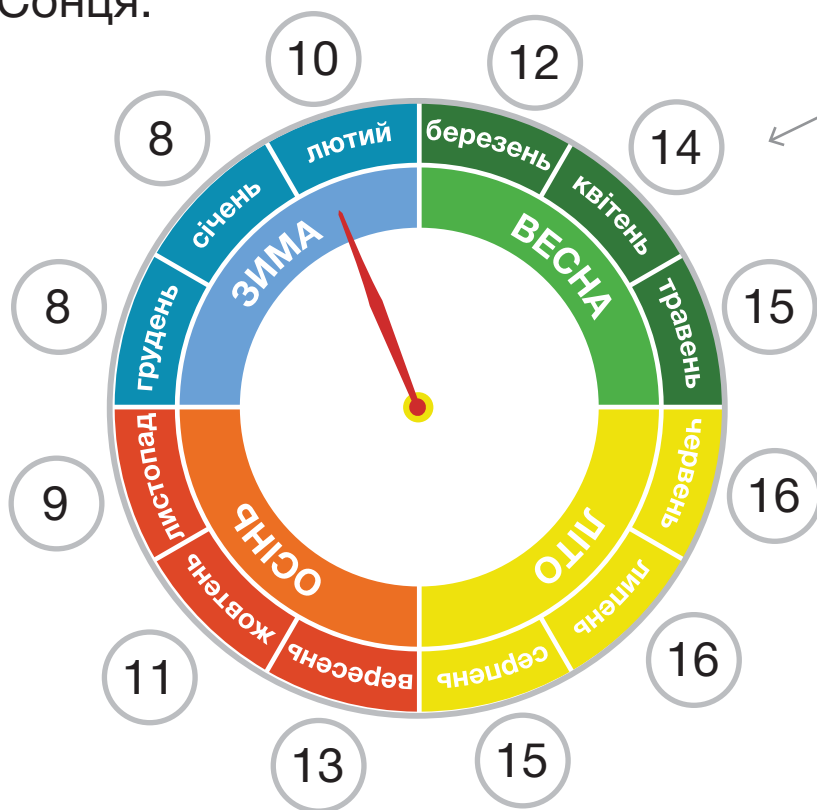
Ми хмарою носилися
Від подиху зими,
І весело крутилися
Метелицею ми.

Тепер ми хочем спатоньки,
Як дітоньки малі.
І линемо до матінки —
До любої землі.

Микола Вороний

Чому взимку найхолодніше

Світловий день — це час від сходу і до заходу Сонця.

тривалість
світлового
дня, год.

- Коли раніше сходить Сонце – влітку чи взимку? А коли раніше темніє?

Розкажи за схемою, як змінюється тривалість світлового дня.

Чим коротший день, тим менше світла і тепла Сонце дає Землі.

іній

лід

дощ

сніг

- Назви, що зображено. Що об'єднує всі ці явища? Що є характерним для зими? Чому сніг, лід, іній з'являються саме взимку?

Як допомогти птахам узимку

сойка

яструб

- Назви птахів, які зимують в Україні. Опиши їх. Яких птахів ти зустрічаєш дорогою до школи?

Як правильно підгодовувати птахів узимку

- Коли і чим можна підгодовувати птахів?

Infographic showing a bird and various food items with checkmarks and crosses indicating suitability for feeding:

- масло (oil) ✓
- сало (lard) ✓
- насіння соняшнику (sunflower seeds) ✓
- неочищене зерно (unpolished grain) ✓
- сушені ягоди (dried berries) ✗
- смажене (fried) ✗
- каші (porridge) ✓
- сіль (salt) ✗
- хліб (bread) ✗
- пшоно (millet) ✗

Infographic showing a bird and various food items with checkmarks and crosses indicating suitability for feeding:

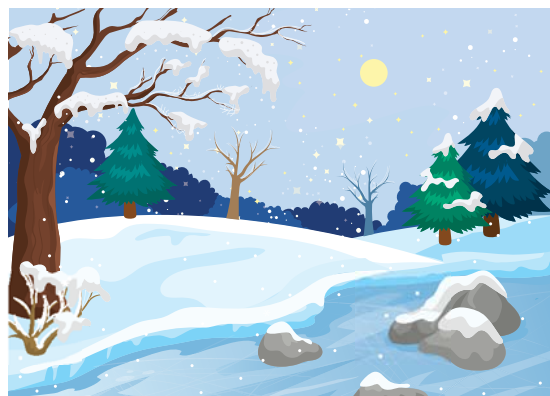
- неочищене зерно (unpolished grain) ✓
- насіння соняшнику (sunflower seeds) ✓
- горіхи (nuts) ✓
- смажене (fried) ✗
- каші (porridge) ✓
- сіль (salt) ✗
- хліб (bread) ✗
- пшоно (millet) ✗

Порівняй

- Щодня поповнюй годівничку їжею для пташок. Відмічай кілька днів у таблиці в зошиті, які птахи прилітають.

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

1

- Порівняй малюнки: поясни, які зміни відбулися і чому.
Назви ознаки зими. У яких станах зображена вода на малюнках?

Я можу назвати ознаки зими.

Я знаю, чому зима — найхолодніша пора року.

2

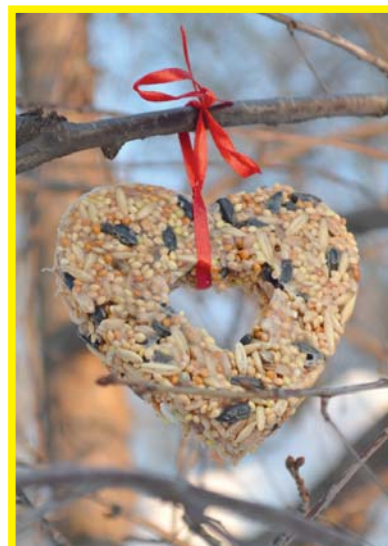
- За допомогою плаката розкажи, чим можна
взимку підгодовувати снігурів, а чим ні.

Я знаю, чим можна підгодовувати птахів узимку.

ГОДІВНИЦЯ ДЛЯ ПТАХІВ

Робота з природними матеріалами

Для роботи потрібні: корм для птахів, швидкорозчинний желатин, тепла вода (можна чай із термоса), формочка для печива або кексів, шовкова стрічка або шнурок, посудина для розмішування та одноразова ложка, вологі серветки, соломинка для напоїв.

Пропорції для суміші: Вода — 1 частина (1/4 склянки)
Желатин швидкорозчинний — 1 пакетик (25 грамів)
Насіння — 4 частини (1 склянка)

1. Висип желатин у посудину. Залий желатин водою, розмішуючи ложкою до повного розчинення.

2. Висип зерно в розчин желатину та перемішай.

3. Виклади суміш у форму.

4. Встав у середину соломинку (утвориться отвір для нитки). Залиш на кілька годин для висихання.

5. Вийми з форми та зав'яжи стрічку.

6. Закріпи гостинець домашньому папузці або вийди і погодуй диких птахів.

ЗИМОВІ РОЗВАГИ ТА СВЯТА

У які ігри грають узимку? Які свята чекають на тебе взимку?
Навіщо потрібні свята? Як ти можеш допомогти підготуватися
до свят? Що таке сімейні традиції?

ігри
традиції
свято

Ставаймо на лижі,
Сідаймо в санчата,
Берім ковзани,
Щоб стрілою помчати!
Хай щоки щипає
Мороз жартома!
Хороша погода!
Весела зима!

• Опиши, що роблять діти на малюнку. До кого з них тобі хотілося б пристати?

Як ви розважаєтеся взимку з батьками та друзями?

Як треба одягатися для зимових розваг? Чим корисні зимові розваги?

Наталя Забіла

НА ГІРЦІ

Летимо під крик і сміх,
Прямо носом риєм сніг.
Наші тата тут, бувало,
Також падали немало.
Дідусі, було, — і ті
Мчали вниз на животі.
Гнали їх прабабці в дім
І штанці латали їм.

Франтішек Грубін,
переклад із чеської
Олександра Пархоменка

- Що спільного у вірша і цих ілюстрацій?

Опиши зображені санчата: чим вони схожі,
з чого зроблені? Які з них, на твою думку,
найдавніші, а які — найновіші?

Готуємося до зимових свят

- Назви зображені свята. Що ти про них знаєш?
А яке зимове свято найбільше подобається тобі?
Навіщо, на твою думку, людям потрібні свята?

1
СІЧНЯ
Новий рік

6
ГРУДНЯ
День Святого
Миколая

25
ГРУДНЯ
Різдво
Христове

• Як люди готуються до зимових свят? Опиши кожну ілюстрацію. Як ти допомагаєш готуватися до свята? Для чого пишуть вітальні листівки, готують подарунки?

• За допомогою фотографії склади покрокову інструкцію, як робити новорічні бутерброди.

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

1

- Позмагайтеся в парі, хто швидше знайде по 5 відмінностей на кожному малюнку. Поясніть одне одному, яка із зображених зимових розваг вам більше подобається.

Я можу розповісти про зимові розваги.

2

2024 грудень						
Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

2025 січень						
Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

- Назви зимові свята. Знайди в календарі дати, коли їх відзначають.

Я знаю назви зимових свят.

3

- Вибери зразок і приготуй вітальні листівки для своїх рідних. Спочатку обговори з товаришами план виготовлення листівки.

Я хочу зробити подарунок своїм рідним до свята.

СНІГОВИКИ

Ліплення

Для роботи потрібні: пластилін, стеки, вологі серветки, дощечка.

- Доповни фігурку декоративними елементами. Зліпи з друзями надворі справжнього сніговика. Це буде не лише гарною розвагою, а й загартовуванням.

ПРО ГОДИННИК І ЧАС

На які пори року поділяється рік?
Навіщо нам годинник?
Що роблять люди протягом дня?

час
пори року
день і ніч
годинник
розпорядок
розклад

Час і зміни

• Які ознаки пір року зобразив художник?

Які ознаки можна ще домалювати?

Скільки місяців у році?

Скільки місяців у кожній порі року? Назви перший і останній місяці року.

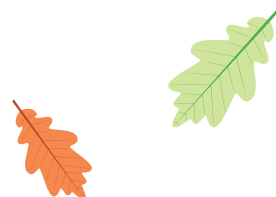
Поясни, чому місяці назвали «листопад», «травень», «липень».

ЗНАХІДКА В ДІБРОВІ

Ми годинник знайшли в діброві,
В нього стрілка лише одна.
А навколо чотири слова:
Літо — Осінь — Зима — Весна.

Анатолій Качан

- Що показує годинник, який знайшли в діброві?

Всеволод Нестайко.
Дивовижні пригоди
в лісовій школі

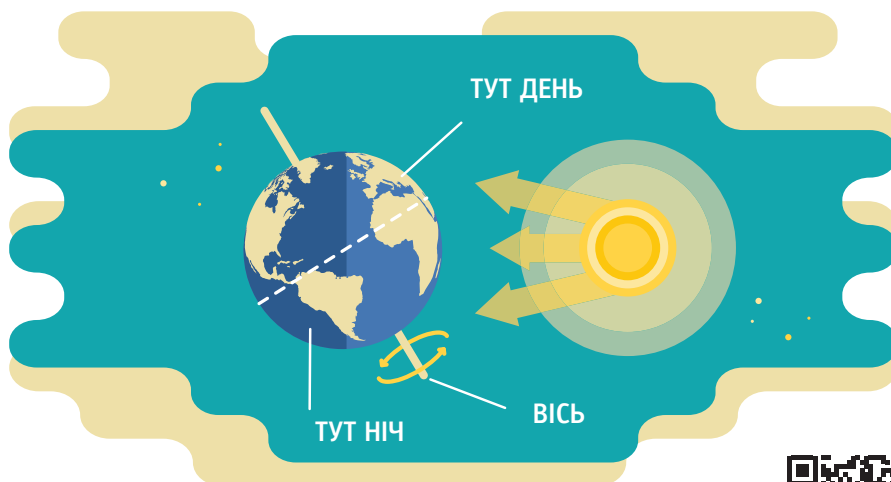
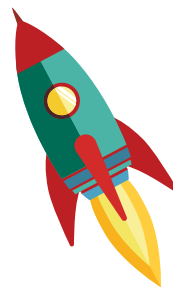
- Що трапилося в лісовій школі? Які наслідки це мало для лісу і школи? Навіщо люди вимірюють час? Уяви, що зникли всі годинники. Як змінилося б життя людей?

- Про які зміни розповідають зображення?

Чому бувають день і ніч та змінюються пори року

- Порівняй, що ти бачиш на небі вдень і вночі. За допомогою пластилінової кульки і зубочистки покажи, як Земля обертається навколо своєї осі.

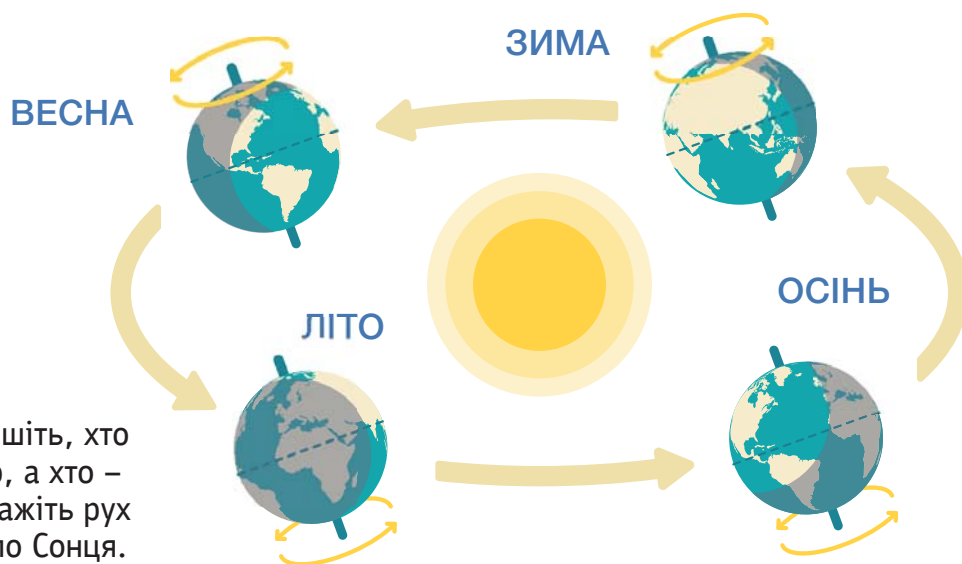

Як обертається Земля

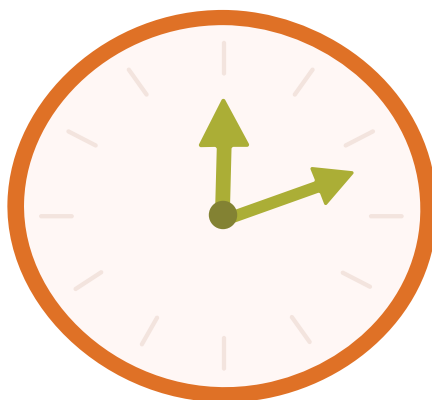
Земля робить повний оберт навколо своєї осі за добу.

Земля робить повний оберт навколо Сонця за рік.

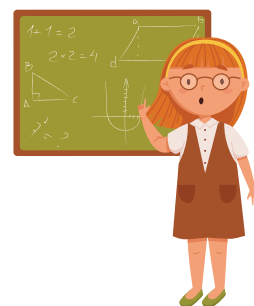

- У парі вирішіть, хто буде Землею, а хто – Сонцем. Покажіть рух Землі навколо Сонця.

Розпорядок дня

• За малюнками опиши розпорядок дня дівчинки. Яких малюнків, на твою думку, не вистачає? Що із зображеного робиш ти?

Марина

Петро

	Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
Марина							
Петро							

• Вибери одну дитину і розкажи, що вона робить протягом тижня після уроків. Чи зустрічаються Марина і Петро на заняттях після уроків? Розкажи про свій розпорядок дня.

Що роблять люди протягом дня

РОЗКЛАД
УРОКІВ

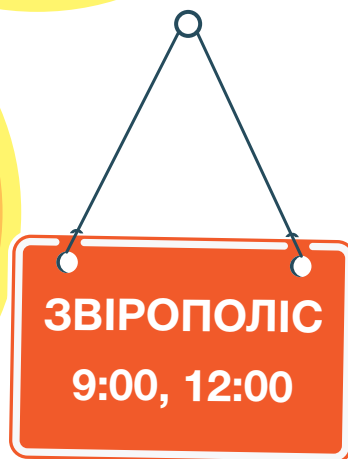
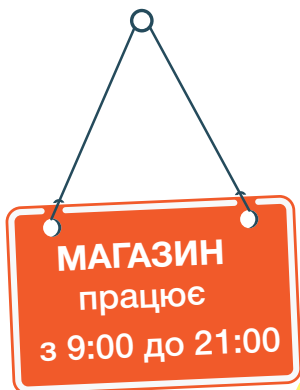

РОЗКЛАД РУХУ АВТОБУСІВ

- Чому ці малюнки об'єднано в три групи? Придумай назви до кожної групи малюнків. Що роблять діти і дорослі зранку, протягом дня, увечері? Пригадай, що робить твоя сім'я. У розповіді використовуй слова **вранці, вдень, до обіду, після обіду, увечері, спочатку, потім**. Запропонуй свої малюнки до кожної групи.

Розглянь таблички. Для чого вони? Навіщо потрібні різні розклади і графіки? Чому важливо дотримуватися розпорядку дня?

Педіатр
8:00–10:00

Перевіряємо, що вміємо і знаємо

1

- Знайди помилку в розташуванні малюнків-символів. Намалюй свої символи для кожної пори року.

Я можу назвати пори року по порядку.

2

Вересень, жовтень, січень.

Листопад, грудень, лютий.

- Знайди помилки.

Я знаю назви місяців кожної пори року.

3

- Хто із зображених тварин і людей має зараз спати? Поясни свою думку.

Я можу пояснити, чому буває день і ніч.

Слухняний годинник

Для роботи потрібні: диск, пластилін, дощечка, стеки, серветки, два великі ґудзики, дрiт, намистинки.

1. Розкачай тонкі палички та сформуй із них цифри.
2. Закріпи цифри на диску.

3. У ґудзик просили дрiт.
4. Розмісти ґудзик із дротом зі зворотного боку диска. Перекинь та просили кінці дроту крізь інший ґудзик.

5. Закрути дрiт та насили намистинки.

Можна ще виготовити підставку, щоб годинник стояв на столі.

ЗМІСТ

(теми тижнів)

ЧАСТИНА ПЕРША

Я іду до школи	6
Я пізнаю світ	14
Мій вільний час	22
Я на вулиці	28
Осінь	36
Моя сім'я	44
Мій дім. Хто де живе	50
У світі тварин	58
Що і як я їм	66
Хочу бути здоровим	74
Як природа готується до зими	80
Вода — всюди	86
Зима в природі	92
Зимові розваги та свята	98
Про годинник і час	104